

4.61

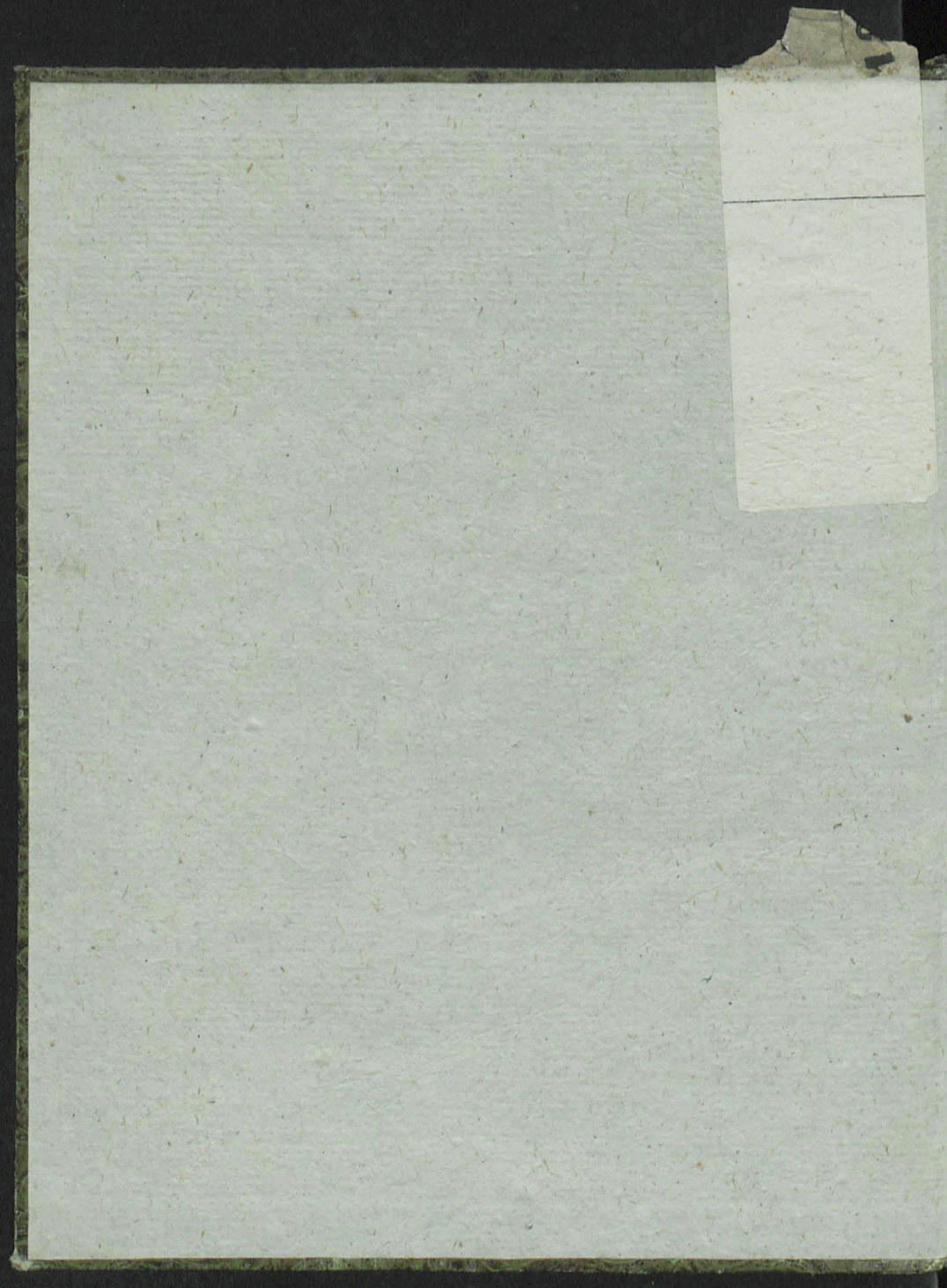
BIBLIOTEKA

Zakl. Nar. im. Ossolińskich

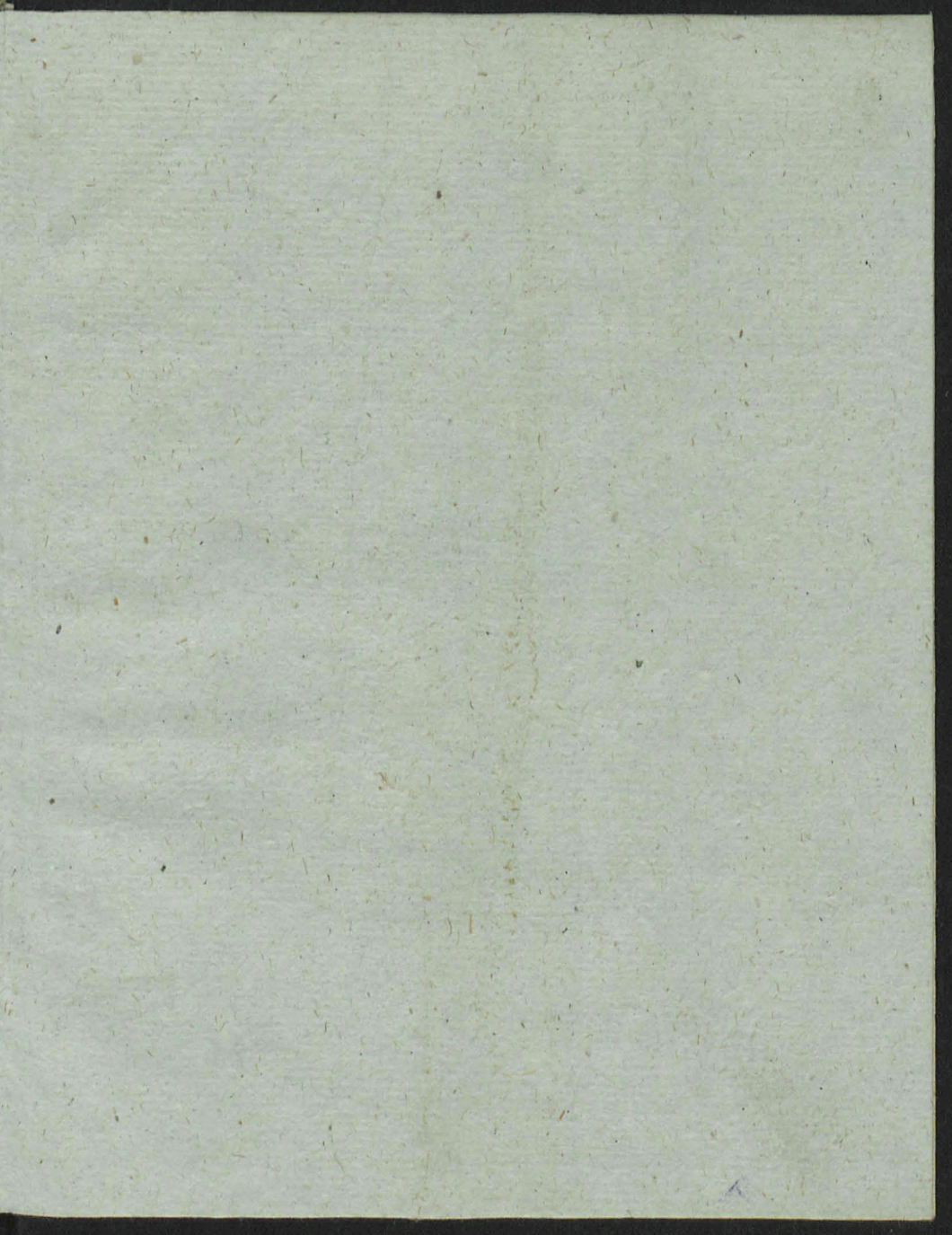
XVII

1.629

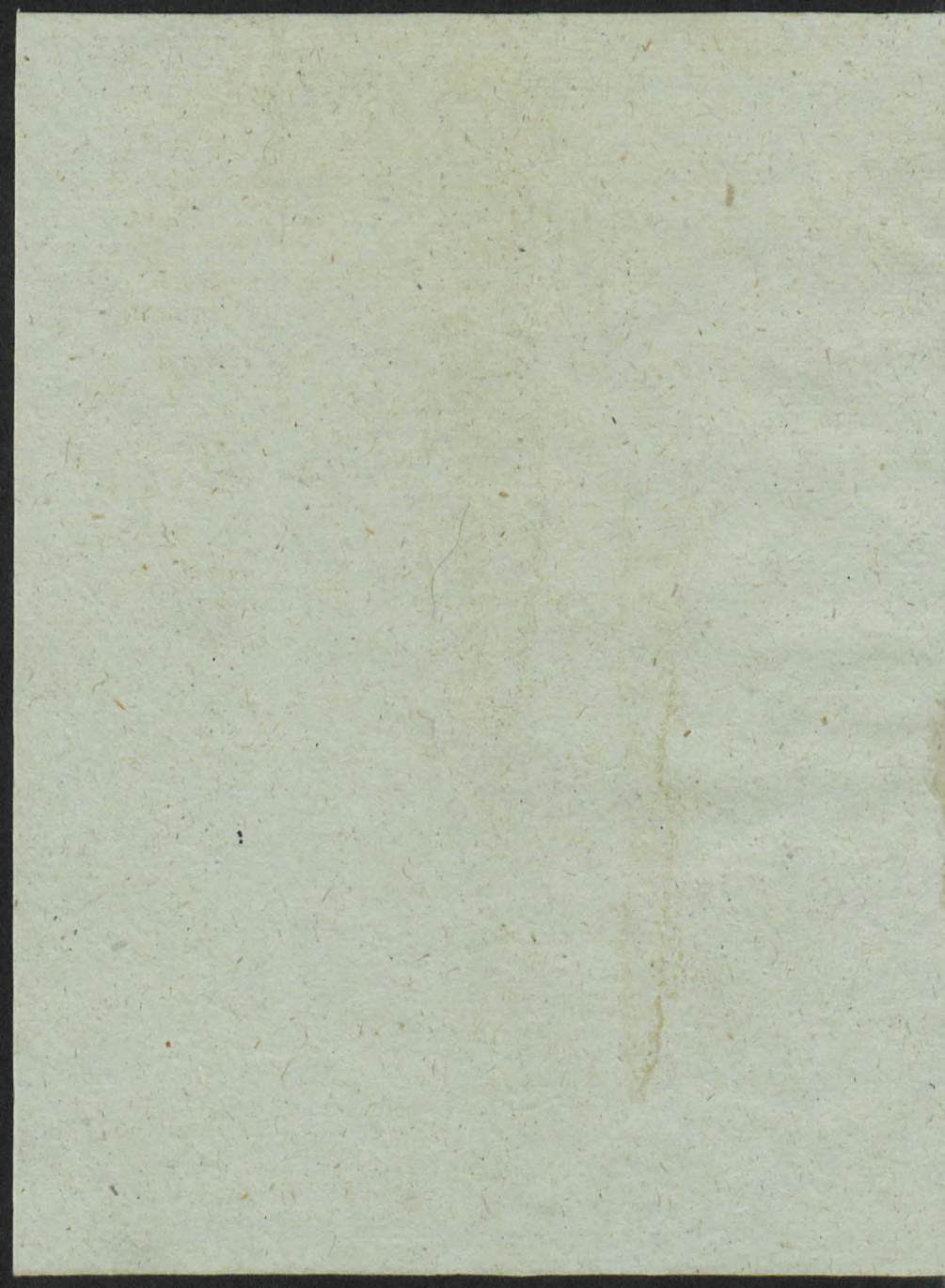

NOWE NOWINY
Z CZECH. 17
Z TATAR. Y Z WĘGIER.

Przy tym
REVOKACYA
XIĄZECIA SASKIEGO.

Y

Jako Káde Cesársta z Zamku oknem z wyrzucáli á
inšego Krolá sobie obráli.

Prez IANA ZRZENCZYCKIEGO
Wydáne.

Kotu Pánstiego / 1620.

19.663

❁ ❁

Do Cytelniká.

Jako w Wenecyey niemáš nic drozszego nád Tru-
żizne; Tak w Czechách teraz niemáš nic táńšego
náđ smierc: ábowiem wychelznowšy sie z obedyencyy
Cesarstkey przeciw Bogu y zwierzchnośći iego/ práwie
ná zgube Kościoła świętego zbuntowali sie. Cztery
pryczyny są woyn między narody záwšse. Pierwsza /
álbo Religiey contempt / álbo Krolow Tyránstwo :
ábo rebellia poddáných / álbo wasni prywatne przelo-
żonych między soba / ále zdami sie / że náciezka iest Con-
tempt Religiey : bo tá affligit grauiter, gdyż w niey iest
vinculum pacis & bonæ fortunæ, nec vllum vspiam nocen-
di efficacius telum quā in falsis Prophetis. Naydzie dy-
bel poduszczenie ná chciwość / lákomstwo / y ná okrut-
ność zá gierw. Kacze te nowiny strážliwe przyiac áż sie
dali Bog z nowym Kóciem lepszych doczełamy.

XVII - 1629 - U

Nowiny z Czech.

Dzisiaj a Starożytny Kościół Rzymski ma zwy-
czaj / kiedy postyły że nieprzyjaciel Panu Bogu przeciwny /
Kasze się na krew s. Chrześcijańska / y na niewinność iey / nisz-
czyć y psować / zwykł śpiewać.

Contere Domine, fortitudinem inimicorum Ecclesie
tua, & disperde illos in virtute tua: vt cognoscant, quia
non est alius, qui pugnet pro nobis, nisi tu Deus noster.

Niepodobna rzecz / aby te słowa nie przenikły do nieba y nie wy-
szły pociechy utrapionym / iednak przecie kiedy Pan Bog chce
iako nieśczęście ktoremu narodowi wrzucić / naprzód disponit vt
pericula non intelligantur atque considerentur Teraz się tak ludziom
Katholickim dzieje / ktorzy widzac ogień okrutności / niedbaia
nie. Wkazałem w Trwogach Morawskich / co owe trzy Komety
znaczyły / że trzy efekty myślały sprawić głod / wojne / powietrze.
Zasł pan miły Gabor nie wyrwał się / azasł nie po odbierał miast
niechay przecie wie / że mu to pewnie odbiora y nie bardo się w-
cieśły / te zamieszania miała trwać (co day Bożę odmiane)
dwie lécie : a iako one ctery mile od ziemię gorzały / tak ogniem
palenie miast y wsi znaczyły. Co się poczyna. Trzeba zabiegac zles
mu / aby Czechowie virus suum nie rozsiwiali. Narod to Mos-
kwie na wszytkim podobny / y co sie Lwem pieczętują / ci ludzie
słusnie by mieli Skorpionem / bo im ten panuje: Mars w domu
iego ma mieszkanie. Triplicitas iego iest Septentrionalis, sapor sal-
sus, natura frigida & humida, & omne frigidum est venenosum A
Marsow co zaprzyrodzenie: Ex rebus facit contentiones, rixas, mi-
litiam, bellum, victoriam, tyrannidem violentiam, ex personis contu-
meliosos, seditiosos, coniuratos, pradones, iracundos, conuitiatores,
Ministros crudeles, audaces, inpersecundos seditiosos Chirugos Licto-
res Duces.

To wszytko Czechowie w przyrodzeniu miała / ci osiedli o stau
domum scorpion, to iest / mortis, że radzi zabicia. Minister Zus zga-
dza się zemna on z młodości zaraz dowcipnie wczony / a na starość
dławnie światobuwy / Aneas Syluius, pisac y wskazytać się przed

wszystkim światem. Gdziekolwiek jest na świecie co zlego / Cze-
sta ziemią światkiem jest / w ktorey naszych wiekow odrzuciwszy
Rzymskiego Kościoła posłuszeństwo / podeptawszy Wyco wskie na-
bożeństwo / Kapłany Chrystusowe pozabiciawszy / Kościoły y mie-
stania świętych porozwalawszy / bez wiary bez obyczajow do-
brych / w lotroswach / gwałtach / zbrodniach / w każdym plugas-
twie żyjąc / przeciw potężnym Krolom / niezliczonym ludziom / do-
świadczonym Hetmanom / wszystkim wojskom / niezwyctieżes-
ni zostawali. A to im dostatek wielkim poduszerzenie bywały. Sed
verissima est Christianæ religionis assertio, quæ post vitam huius sæculi
patere alteram asserit. A zwłaszcza tym / ktorzy tu sine querela żyli.
Owo dobrym ludziom / ktorym ziemią zamkmona / niebo otworzo-
ne jest. peregrina in terris virtus, in cælo civis nec prouincia est, quæ
tempore nostro plures Christi Martires, quam Bohemia produxerint :
narod to à primis mordiis zły / nie chrześcijański / na lupiestwo chcio-
wy / słowa nie trzymając dziwnie osobliwy / tak szlachta / iak spo-
spolstwo : Czemu? bo prawdy nie znają / y w nas w przypowieści
jest. Azam ia Czech słowo trzymać.

Przy takich tedy przymiotach / azaż tam ma sie znaleźć ma-
drość. Na pierwszym założeniu państwa / po śmierci Libuše Grá-
kusowej córki / Własta siostra iey / rząd wzięawszy nad Czechami /
tak sie zmocniła / że białych głow do siebie nabrawszy / wojską
zbierała / y siedm lat iako żaiek piśe / niewiaſty na chłopiech ieo-
zdziała / y wiele zlego w Czechach broiły / aż do Roku Pańskiego /
744. Tam potym za fortelem Przemyslowym porażone / a zwierz-
chność ich wedle zwyczajn na spodek włożona.

Druga mądrość Czeſka / postanowili na Polskę wojować / y inż
w drodze byli / kiedy na nich z skały Baba wieſzka zawołała : Pos-
złaycie pozłaycie : iesli Bogom swym nie ofiaruniecie Osta / nie
tam nie wskoracie : ktorey Baby vsłuchnawszy / Osta vpiętki y
ziedli / a Slezakom lezb vsyma dali. zrad podziś dzien Czechy zo-
wia Ezel fresser / a Slezakom wiaſy sukmerog / vcho Osle vo-
káznia / znacząc / że to chlopi barzo mądrzy iako Ostowie / y tak o
sukam / y Osta ziedli : y Polſki nie dostali. Czym żaiek z Libočan
w Kromie Czeſkiey opisał.

A co sie tknie cnoty abo wiary / y dobrych obyczajow / tam nie
sukay //

szukay / może wszytkie Krole dobre y w pierścionku wyrzucił / o-
trom domu Rakuskiego zacnego. Wacław piaty / okrutnik
wielki / tatarowi był k motrem zostal / dla czego też y Państwa po-
stradal Rzymskiego / y aby mu syna w pieluchach na Cesarstwo
Koronowano / Intrate wszytkie Kurfierstom oddal / z Krolestwa
Rzymskiego.

Przemysławowi Pierwszemu / diabli miasto cztery dni oblegli /
y niewiedzieli kto by byl / tak wiele po nich bylo przyslo / mogac
go ieden umieśc / bo k siezey y Katholikom byl wielkim nieprzyjacie-
lem.

Włodzisławowi przy obiedzie z Bogą polniacy / bluzniersto / Zeo-
hub po Zydowstwu / mucha w gardlo mu wleciała / y tak w nim kie-
ski powierciałszy / Monokulem wypadła / a iego za soba w tydzień
do piekła pozwała : piekny pogrzeb.

Drohomicą Krolowa / iż s. Wacławą meżowi zabici kazała / zie-
mia sie rozstapivszy / z wozem y z kołmi do Plutona puściła.
Strachytkwaśa syna tej Krolowej diabeł kwaśny wdawil.

Spicyhniow / Niemce / narod wczony / wszytkie z ziemie y ma-
tkę za nimi : bo niemkimi była / y siostrę mniskę wygnal.

Władysławowi Polskiemu Krolewiczowi / co byl Panem ich /
na despekt pospolstwo / o nieuczynienie liczby dostateczney / Kazy-
ce z Ratuffa po rzucalo / acz tego przypłacili gardly y maietno-
ściány : abowiem samemu Krolowi sprawiedliwość należała.

Niego dzimi sie iednak Cnoty Zygmunta pierwszego / ktory 16
lat nie byl koronowan / y przecie nie mogli swego na nich przes-
wieści : To tylko dokazal wieczney pamięci godny / że Sekte Pis-
kardstka ze Franczey przyniešona / Adamit y nagie / Taborytany /
okrutne Heretyki / ktorzy lud zwodzili zaraziwa wiara / dal wzy-
nić trojacie subienice / y nawierzchu Arcykacerze / w poszrodku
Ministry / a na spodku Apostaty kazał powiesić.

Puansstwo tak Czechowie w dżwonym zaleceniu maia / że Kioze
ie dno / goy in dzieci mamka zostawila / przy nim legaly w pekow-
o pulnocy zwyklich zarose budzi / pytaacie sie czy ca pić / a goy me-
rzekly nie / bo ich senszabawial / to on wstawšy / wino im przezdziej-
ki w gebe lał. Dzieció nie przywykłe bedac wino / iako w xpny tak
zas nazad rzucily / obrocišy sie do żony / mowil : Ex alio uquit,

concepisk meretrix: nie moie to dzieci / bo cala noc spia a pic nie
plasa / a iakoz tu ma byc rozum / gdzie wiecey w gacie smaku /
ni w glowie madrosci:

Zulorych z nowego domu / miedzy Czeskimi Pany przewaga y
dostatkem nie wposledzone Kiazę / iako iedno dzieci ssać przestaa
ly / wprawial ich zaraz do wina / ale nie w to Rakuskie y Bawars
kie / bo sa slabe: Kreteńskie y Tramińskie kazal im dawac. Pytal
go Cesarz Fryderyk dla czego by to czynil: odpowiedzial: dzieci
moie gdy dorosna / ze sie nie ladajako vpiia. Rzekl Cesarz: bym
ia miał syna / a miał by wino pic / odrzeklbym sie go. Tak Ces
sarz w trzezwiości cnoty zachowanie bydz rozumial.

Jako ofszedny narod Czeski w picciu wina / Kiazę iedno za pro
sil Francuzow trzech / y Dantesa Poete sławnego na obiad / a
pod Wieżozoldem w ogrodzie zasiedli / a wten czas kiedy owo
muchy stadem lataia / y do kazdey potrawy wczepiaia sie kofito
wac ktora lepsza: chlopiec oganiaiac Pana / z naniesto wial / ka
zal mu przestac: mucha byla rada okazyey / przyleciawszy / zaraz
w kubku vtonela / to co raz goście oni z mucha wino na ziemie
wylewali. Gospodarzowi nie miło y chcac obycaznie bez gnies
wu goście vpomniec / aby tego nie czynli: sam w w padla mucha
za strzydla vial / y tak wyiawszy / nad kubkiem otrzasnal / a po
tym wyssal y zarzucil / aby to przy musie nie zostalo / co w iego
brzuchu byc miało. Goście to widzac / tak też iako y Pan czyni
li: iakoz niemasz stworzenia przetrzyskiego nad mucha: slusnie y
Domician byl im nieprzyjacielem zawzdy.

A ta co sie podoba Konstytucya: Siluius pise / apud Bohe
mos: hoc vestigal exigi nequit, apud quos lupanaria & quavis pacta pu
blica Hulsitarum lege prohibentur. Cnotliwi prawodawcy.

Czymlicy Ostroiedcy y wielkie szkody w Polsce. Gniezno y Cze
stochowa wybrali / acz im też to Polacy oddali / bo ich az w Prá
dze sukali / y Krola poimawsy / do Krakowa przywiesli / y oczy
wylupili. sic ars deludicr arte.

Nie nowina to Kosciolowi cierpiec przesladowania / a przecie
Chrześcianański narod zostal. Przypomnie 12. persekuciy / a nawie
cey gdy sie Kosciol ial rozmazac. Pirwsza za Nerona / Roku
74. a Christo nato. kiedy dwoie Kiazat Piotr y Pawel gardla das
li dla wias

li dla wiary / y potym sam sie Tyran zabil.

84. Druga za Domicjana / gdzie sila pobito swieych ludzi / bo byl rowny Neronowi y Kaligule. Coz natura przewrotna y wia chrowata zwykla nie czyni / iako Kamelopard syia Konia znaczy / nogami wolu / glowa wielblada / pstrocinami Tygrysa: Tak niea Etorzy inaequales sibi varias hominum formas exponunt. iako Plinius usz mowi o takich: Si cultum inspicias, sanctum aliquem existimes, si orationem audias, Satrapam loqui putes, si vitam expendas, Nebulone inuenies, si scripta bubulcum.

134. Trzecia za Antoniusa Piusa: Gdzie prawie powietrzni garci / poduszeli / na Chrzesciany / ze onego okrucienstwa y sami przelozeni nie mogli hamowac: tak bylo imie Chrzescianskie w pogardzie / a nawiecey od Mesorow ich abo Ministrow.

154. Czwarta za Antoniusa prawego / Kedy oboiey plci nie zli szona rzecz Chrzescian zginelo / ale nie bez pomsty / bo powietrze morowe / woyny / trzesienia ziemi Wloska psowaly / y porazki czeste Rzymian.

184. Piata za Sewera Cesarza / gdziego przedka Boza pomsta pogonila dla woyn domowych / wktorych sie wiele Rzymian napsowalo.

234. Szosta za Marimina persekucia / ale y ten nie wshed bez nagrody / abowiem zaraz zabit na pierwszym przesladowaniu / a to bylo tylko na ksieza.

244. Siódme za rozkazaniem Deciusa / przykrenazbyt ale nie dlugie / bo iako sie inszym przydalo / tak y temu sie stalo.

254. Osme za Waleryana / ale za to Rzymianie byli dobrze skas rani / bo za Decyego powietrze powstawszy / az do tego trwalo / y tam gdzie byly zasly mandaty / na mord Chrzescianow / wszedy mor wyplemi / godyz nie tylko factores ale consentientes na taka stro goszczodychali / wszedy byly woyny powstaly / y Dacya od Rzymu od paola / wiecey nie reup rowana.

274. Diewiata za Aureliana / gdy sila Chrzescian zginelo dla Chrystusa / za czym bliskawica z nieba spadla tak strasna / ze sam mego Cesarza przestrasyla / gniewu Boskiego znak / aby go od frogosci odwiiodla / ale iznie dbal zaraz zabity.

294. Dwieciata z rozkazania Dyoklecjana / ktore nad tamte pierwsze

pięwsze okrutnieysze było/bo dziesięć lat trwalo/á tak sie rozżar-
rzyło/żezá trzydziesięci dni dwadzieścia tysiec Meczennikow sie
stało / Kościolowi / księgi święte po paliwşy / á w Angliey
nie zostało żadnego Kátholika.

334. Jedenasta perşetucya/zrostázania Konstantego Arjana/
zá ktorego wielkim wichrem wiara była wywrocóna / wiele ich
pobito/wygnano/á Chreşćiany iáko owce ná oltarzách zabiano:
co Antoni ś. opowiadał. Zá tym miedzy trzey bracia Państwo
rozdarce było / y sami sie wyzabiali.

353. Dwanaasta zrostázania Julianysá niecnoty wierutnego /
ktory krwia Chreşćianşta diabłom ofiarą czyni iáko dziś Żidzi
czynia/ ále nie bez pomşy/ bo cudownie zabít przez Merkuryśá ś.
Meczenniká/ zá rostázaniem Pámy Maryey.

Okrom Afryki: Może zá trzynasta perşetucya Czeşta ziemie
włóżyć/ ále żeby to impune miało być/przyda te czasy/ á nie długo/
iáko teraz Czechowie broia / tak beda Chreşćianie. Bo kto sie
nie wżali takiey okrutnoşci. Cesarz postál aby niezgode y bunty
pohámował : á oni miásto pokłonu ná Cesarşkie sie rzucili (prá-
wa Boskiego y ludzkiego zaniedbawşy) Postáńce y Urzedniki
Koronne z okien ich zwymiatali / y Cesarşowi samemu odpowie-
dzieli / y iáko by sie lancuchem sprzagsy / Heretyków ná pomoc
dostawşy /burzyć świat myśla. Ze iesli zapomniá / aby pátrzac
ná to / swoje zbrodnie światu zalećili/ Czym porządnie iáko co
było opisalem.

**Ktorey pobudki y zámieszánia y wygnánia Jezuitow/
ci byli przednieyszy Herztowie.**

Jako Hrábia z Turyná / Hrábia á Slig. á ich po-
moenicy Comes á Zels Comes á Kupiew. Berká Liber
Baro / Kinski / Wolny Pan / Smycielski y inşy mnieyszey
condycyi Szlachta. Ci pomienioni 14. Dnia Máia / Roku 1619.
tájemnie sie do Collegium Karolinowego ná ráde z chadzali / zá-
czym aby łatwiey niecnotliwe zamysly wykonać mogli: iednostay-
nym z przyşieżeniem pospolskwo swoich rad (Ktorey nie spra-
wożiwey rzeczy sażi / ale ślepem zápedem w cudza wola wpas-
da) wczę

da) wczestnikami szynili: Senat Kátolicki posłałowa wšy rzecz/
iał radzić o Rzeczy P. Wysłał do Wiednia co napreżey listy / y co
czynić z tym z Je^o Krolewstwu Města obmyślawa / wziął taką pred-
kością iaką postać opisł: przydano do tego y Mandat Cesarški pod
pieczęcia wielka napisany otworzysło. W którym taki sens byl: Až
by wšyscy buntownicy y gwałtownicy pokoiá pospolitego / iako
napreżey byli by pozwani / ná Zamku stawili sie. Pozwano ich 20.
dnia Máiá: przychodza nie iako pozwani / ale ceklarzmi moga być
názwani / bo ná ktora iedno strone chęš / badž do gwałtu badž do
zbrodni každey wyrządzenia gotowi / iak ná miód / oparkáni wšy sie
pospolstwem / ktore byli podustężyli obtoczywšy sie slugami / z kto-
rymi sie ná zgube R. P. Chrześciańskiey z konspirowali. Bawila sie
ta rzecz až do obiádow w kontrowerszey: potym gdy iuž południe
nástepowáło nie sprawiwšy nic / posli z Zamku. Trzeciego dnia rá-
no Mandatu Cesarškego sluchaia / aby Senatowi czego by ná nich
dočiagać chcieli / dosyć sie z stáło: Rát 22. Máiá okolo 9. ná pulze-
garzu: Ciž Opryčieney przyczyniwšy sie w potege / tak iezdy iako y
piechoty / do Zamku wešli. Aby tedy nieiákim plaszem cnoty /
niecnote przykryli predko wymęła: nie tak hurmem iako pier-
wey. Lecz po trzech po czterech z podeyrzánych wlicznych kátow / w
pošrzoek Dziecinca Zamkowego sie wyrwali / wiele ich z Purnas-
ly / z spadami / iednak málo nie wšyscy z rušnicami byli / y wozemá
gniemu ona liczba ktora sie mála y rzadka zdála / wyrošla sie wiesz-
cey niž do 300. Mězow zbroynnych. Zaczym P. Burgrabiá ná Ces-
sarškim mieyscu siedzačy / zbrodnie tych / ktorých wodzami bydž
wiedzial w izbie Sadowey gáni: schadzki wkradkiem czyniace od-
krywa / a drugich Panow Kádných vpomina / aby w to weyrzeli: że-
by Rzeczyposp. o swánek iaki nie przyšla. Ktorzy tež aby ná ich poz-
winności nic nieschodzilo: daleko wiecey / Cháse te niecnotliwa od-
zamyslow bespráwných strofuia. Ale z trudnością bylo tych animus-
se mitigowac / ktorých okrutność wściekłościá beoac srodze
zaušfona / iáwnie vpádek grožili: ánic inšego iedno ná zabicie y
ná krew cuhali. Owoia zá tym dobrym Senatorom zá słowa /
słowa: y porwawšy. Pana Slawote Prásidenta / abo rážey
Sedžiego Krolestwa Czeskiego / y onego gwałtem zely wie z okná
ktorego bylo ná 40. łokci od zemie / ná dwor wyrzucili. Tež
wychelznanych z Cnoty śmiałości / Pan Smycasški Marszałek

y Winański Naważszy Sekretarz Cz. ski doś wladczylli. Páms
Burgrabiemu / toż by sie było podobno przydało / iedno go sta
rósć z splacem prošenja sie okwitym wybáwila. Atoli Tyrans
stwa tych dobrych ludzi umysłow wybożonych / iesze nie zmieczy
ly iáko tych / ktorych po wyciskáli : obaczywszy żywych / z krotkich
Kusnie do nich / strzelali / ale kule wiatry y powietrze daremnie
wypuszone odrazály : W tym sie ich zeladź zbiezawšy / z ziemie
ná poly żywych pozbierawšy / do pewnego mieysca poznošili : o Pá
mu Slawocie rozumiano že iuż konáć miał. Pan Smicański daleko
staršy zarátunkiem powinnych / w nocy do Bšiażecia Bawárskie
go wiahal. A pan Philip ktorego ledwie co skodliwego ná zdrowiu
portkalo / do Wiedniá sie vmknal.

Te záiste rzeczy dosyć znaćnie odpráwiwšy / umyslem státecz
ney wściekłości do drugiego sie okrucieństwa vdali / ktorych ábo
wtem sınıłości iesze nie dosyć miała nie winność dobrych ludzi Jes
zuitow / ale wybiyćie ich zá myślali / áby przez to / nie práwość z nie
práwością w kúpe zgromádzić sie nie wstydali / posłali do nich z po
y
szodku / zeby rzeczy swoje / co lżeysze wziawšy ná inše mieysca przez
Czeskiey ziemie gódie indšey sobie przeniesli: Bibliotekę y nákladnych
Appáratow kóšcielnych nie brali / bo ináczey zadneę żywić nie beda.

Pótey trágedyey nieszczęsney / nowy Vrzad Czechowie obrali pos
zrucawšy Kátoliki / Czesarzowi Jeć Mści woyna iesliby sie chciał
máćie tego despektu / wyrzucenia rády swoiey z okien / sirowym
káraniem odpowiedzieli / z wypowiedzenie n postušenstwa. W Bra
mách Mleystich żołnierzá zbroynego posádzili / gošćinice pozasa
dzali / á młogo do siebie przypuścić wradzili / iedno krobym miał list
pod pieczęcia wkazany.

Spzyšie żonych Heretykow przeciw Ká tholikom Woysto.

K R O L A N G I E L S K I.
IN RELIGIONE ANIMA.

Prowidzi Komęch / 2000. Pichoty / 15000. Ma Choras
gwie / na ktorych biały Lew ná Zharphie grafiacy / cum inscripti
one hac, C O N T R A B A B O V O S.

KROL DVNSKI.

CHRISTVS REX DOMINATOR

Prowadzi Konnych/ 5000. Piechoty 12000. Ma Zolte Choragwie/ na ktorych bleskitny Lew z Mabartem cum inscriptione,
HOSTES FIDEI STERNAM.

PALATINVS RHENI Elector.

FACIAM CVNCTIS PLACITVM.

Prowadzi Konnych/ 2000. Piechoty 8000. Ma Biale Choragwie/ na ktorych Zolty Lew / ktory trzyma w gebie kina/ a w przedniej nodze miecz/ a z adniami nogami de pce troista Korone/ cum inscriptione,

CLAVEM FREGI CORONAM SVPRIMAM.

ELECTOR BRANDEBVRSKI.

In sincera Ecclesia Beatitudo.

Powadzi Konnych/ 3000 Piechoty/ 8000. Ma biale Chorgwie na nich Czerwony Orzel/ ktory trzyma w pazurach Sceptum/ a siedzi na czarnym Lwie/ cum inscriptione,

OPORTVNIVS VINCAM.

GENERALIS Statuum Holand & Zeland.

Prowadzi Konnych/ 36000. Piechoty/ 27000. Kretow 200. na ktorych ludzi 16000. Ma Czerwone Choragwie / na ktorych Kret między srogimi nawalnosciami / cum inscriptione,

Fluctuat at non mergitur.

PALATINVS Duarum Ciuitatum.

Iustitia Christi Papatus reñcitur.

Ma Bleskitne Choragwie na ktorych Miecz/ cum inscriptione,
DISCITE IVSTICIAM,

ANSZPACH XIĄZE.

PARATVS EXPECTO

Prowadzi Konnych/ 500. Piechoty / 2000. Ma bleskitne Choragwie / na ktorych trzy Krzyże/ Czarny/ Czerwony/ Bialy/ takze jedno Kolo czerwone / cum inscriptione:

Nec Cruces nec Rotam time.

HENSEL KASSEL.

Magnam habeo Libertatem.

Prowadzi Konnych/ 2000. Piechoty/ 3000. Ma Bletiene Choragwie / na ktorych naga Panna Zwierciadlo w reku trzymajaca/ cum inscriptione, SIT PRVDENTIA INBELLO.

WITEMBERSKIE XIĄZĘ.

In faciem dabo vulnus.

Prowadzi Konnych/ 15000. Piechoty 6000. Ma Zolte Choragwie na ktorych trzy Mysliwskie trabę / cum inscriptione,

VIGILATE ET ORATE,

XIĄZĘ BADYNSKIE.

FIDES MEVM BONVM.

Prowadzi Konnych/ 1000. Piechoty/ 4000. Ma Czarne Choragwie / na ktorych Szachownica w czerwone a w biale pola pomalowana/ cum inscriptione, VICI LVDVM.

MARGRABSTWO Morawskie.

LAVDES NOSTRAS FVLCIAMVS.

Ludu maia Konnego/ 8000. A Piechoty w Zamkowych Pludrach 6000. Proporzec Czarny z Krezami bialymi/ cum inscriptione

Amat Fortuna parum cordatos.

KVPIECKIE Miasta, ktore nazynaią HandelStadt.

HABENT SAPIENTIAM.

121 Okretow maia / na ktorych osem Tysiecy ludzi.

Prowadzi Konnych/ 36000. Piechoty 14000. Maia Zielone Morawskie barwy Choragwie/ na ktorey namalowano dwie rzece w drugiey / cum inscriptione,

DOCTA CORRECTA FIDES.

NOREMBERG.

Vbi res abest simulationem esse optimam.

Maia ludu do wojny/ 12000. A Choragiew Zielona / nantey Proca Dawidowa/ cum inscriptione,

Dabimus eis incoquibiles cibos.

VNITÆ CIVITATES Imperiales.

Videmus

VIDEMVS CHRYS TI INVID OS.

Prowádzi Konnych / 6000. Piechoty / 20000. Maia Czerwone
Choragwie / ná ktorých biala Lilia / cum inscriptione,
Florebimus vt Liliu.

KROL CZESKI FRYDERYK.

Fidem praestitam frango.

Ma ludu / 1200. Ráytharow / á Knechtow 8000. Choragiow
Blekitna / náney Waż Weża polyka / cum inscriptione,
Ex Serpente Draco.

Ná drugiey stronie Pochodnia niebo zápala / Z napisem
INIMICVS COELO.

CZECHOWIE, Christiana felicitas.

Zebráli ludu Konnego / 10. Tysiecy / A Piechoty 12. Tysiecy. Cho-
ragiow maia Czerwona / náney Lew Koronowany / á Bebenz
Skory Zyszyney / cum hac inscriptione

Noli irritare crabrones.

Ná drugiey stronie Kocielek nád ogniem trzyma Czech / cum inscri-
puone, CHRISTIANVS MENTB, Sed Lupus dente.

SZWAYCAROWIE.

Prowádza Piechoty / 30000. Maia biale Choragwie / ná ktorých
namalowano jednego Swáycárza w zielonych Pludrach y kro-
we Czerwona / Ktorey on Kadziel przásć daie / cú inscriptione

Tu mihi colum nere cogaris,

A ná drugiey stronie : Capri mulgus ad viuum.

Z Rdzi Chrzceni Krakowscy / do ktorých sie przymiesalá Con-
gregacya Zborowa: posláli ná pomoc Heretykom 18000. zlot-
tych: ktorých proporzec ma byc polowice bialy a czarny z tym na-
pisem Occasio dabit victoriam, & insperatum auxilium. Ná drugiey
stronie ten wierz. Quo minimè reris gurgite piscis erit. Te pieniadze
zawiosł Zyd w Juchrowych Skorách / y odinici A / á pieniadze ná-
zwal Gleyta / od Ktorey pulszwártá grossá od czetnara plácił: poz-
tym oddawšy ná granicach pieniadze / 3 Skorami nazad do Brá-
kowa przyiachal.

Drugi Zyd wywiosł Czerwonych zlotych 20. tysiecy / y przedal ie w

Prądze po pulchwartá zlotego/ktorych w Krakowie po 82. ná od-
mieniał. Co weźmi zysku 15333. ponieważ ná Zydów práwá niemaš
wždy strážnicy mieli by być ostrožni / á woškow y smoly niechay dos
gladaia/ bo w tych nieznácznie pieniadze wywoža.

Gdańsz inie ták že zá náše zboža / co im dostátek wielki ślemy/
co im bo gášt vá w rece kládšiemy / táko y Zydów krzconych / že ich
miedzy soba cierpiemy. Postáli prochor / y kul / y zlotey miedzi śis
lá / y Kzemieszniško w spotrzebe. Ci choragiew swa maia mieč ze
dwieiná Krzyžáni czarna: Napis ten ná jedney stronie. D A B E L-
L V M D O M I N E I N D I E B V S N O S T R I S. A ná drugiey
stronie. Arte doloq; vtendum est cum imparsis viribus. Jednák wiešć
przyšla / že Je^o M. Pan Wáter odiał záštokzywošy to.

Summapiechoty y z temi co w okretách Sto dziewiedzie
šiat y dziewieć Tysiecy

Konnych / Sto piecdziešiat tysiecy y piec set.

Summa Summarum, Trzykroć sto Tysiecy / Czterydziešći tysiecy dzie-
wiedziešiat y piec set.

Nád to iesze zostáia Szwedowie / Sáššowie / Brauncšikowie /
Lucbárczanie / Pomorzanie / Metolburgzanie / Kiazeta Žanhalmi /
y inše Žiemice w domu pogotowiu / kie dy by sie co przydało.

W Jdzact: dy táki Kontemp Religiey Náiásniešy Krol Jer-
dynánd Czeški y Węgierški / y wżgarde Maještatu swego / á
teraz Cezarz Chrzešćiański / aby sie oná przypowiešć nie šyrzyla / Ri-
diculosa est sine potentia virtus, aby sie tym Egipškim Motylom / abo
mšycom odiał / gdyž Dens cum per se iustus sit, iustam causam etiam in
summo rerum diferimine adiuvat, choč oni w wielkie woško swie w-
šáia / choč pieniedzy wielkošć maia / przecie zginač mušá / bo contra
legem & Regem podmiešli rapiery swie. Volubilis rota fortuna & in-
fidelis Hera.

Pompeius Magnus Centies vicies semel 83. millia hominum occidit,
naues 849. piratarum depressit, Castella & oppida 1538. in fidem re-
cepit, terras omnes à Meotida ad Rubrum Mare subegit, sed huic quoq;
fontuna iam seni caput abstulit X wy sie strzešćie Cechowie / bo Tyran-
norum brevis potestas. Co teraz nád Báthouki czynicie / co Káplás
ny Pañe

ny Paſſkie deſpektuiećie / wam to ſie odda / a nie dlugo : na to
ſie zgadzają fata conſenſus, & aſſenſus omnium Elementorum.

E X E R C I T V S
INVICTISSIMI FERDINANDI, REGIS
Bohemix, nunc Imperatoris Romani Imperij.

P E D I T A T V S.

Dux Saxonix, 20000.

Comes de Begouey, 3000.

Comes de Naſſau, 3000.

Comes de ligui qui eſt Belga? 3000.

Don de Fux, qui eſt Generalis tormentorum maiorum bel-
licorum 3000.

Eorū qui ſpectabant ad D. Haudner bonæ memoriæ, 1500.

Comitis à Tiſtemberg, 1500.

Comitis à Lolalto, 1500.

D. Rodolſi à Tiſenbach, 2000.

Dominorum Fucarorum 2000.

D. Don Caſpari, 500.

D. Coloredi, 300.

Ciuitas Viennæ ſoluit pro 1700.

Sunt præterea duo millia, qui nullum habent Superiorem,
niſi illum, qui eſt inter illos Capitaneus Senior, & iſti

vocantur liberi, 2000.

D. à Mollant, 300.

D. à Mari Bek, 300.

D. Capitanei Sibel, 300.

E Q V I T A T V S.

D. de Valdenſtein, quibus Rex ſoluit, hiſce adiunxit
alios, 300.

Quibus

Quibus soluit ex sua pecunia, sunt ergo isti, 1300.

D. Don Baltazar,	1000.
Comitis Dompier,	1000.
Magnus Ducis,	500.
D. Libel,	500.
D. à Machan,	500.
D. Maximiliani à Lichtenstein,	500.
D. Coloneli Histerle iste est Bohem ^{us}	500.
D. Capitanei Heller,	1000.
D. Colenilij à Collart,	100.
Capitanei Resolani iste est Italus,	100.
Capitanei Ioannis Legsi,	100.
D. à Szamboch,	100.

Vngaroz qui iam sunt circa Viennā 1500.

Aliorū qui iam sunt prope sodalitiū, 3000

Summa Woyska Kátholickie^o Dwátroć sto Tysięcy / Szesćdziesiąt
siat tysięcy y siedm / y pięćset.

A iesli teraz Chrześciane nie poratnia Chrześcian / tedy iuż nigdy.

Krol Hiszpánski Walonow 20000.

Krol Francuski 30000.

Kurfirstowie trzy Duchowni stáwili woyska 30000.

Lisowczykow 7000.

Sáydáczny Kozak Moskiewski elligerow prowadzi
ná swa skóde 40000.

Wenetowie / qui pecuniarum fortuna clauis habent, wiel
kie ratunki obiecuią.

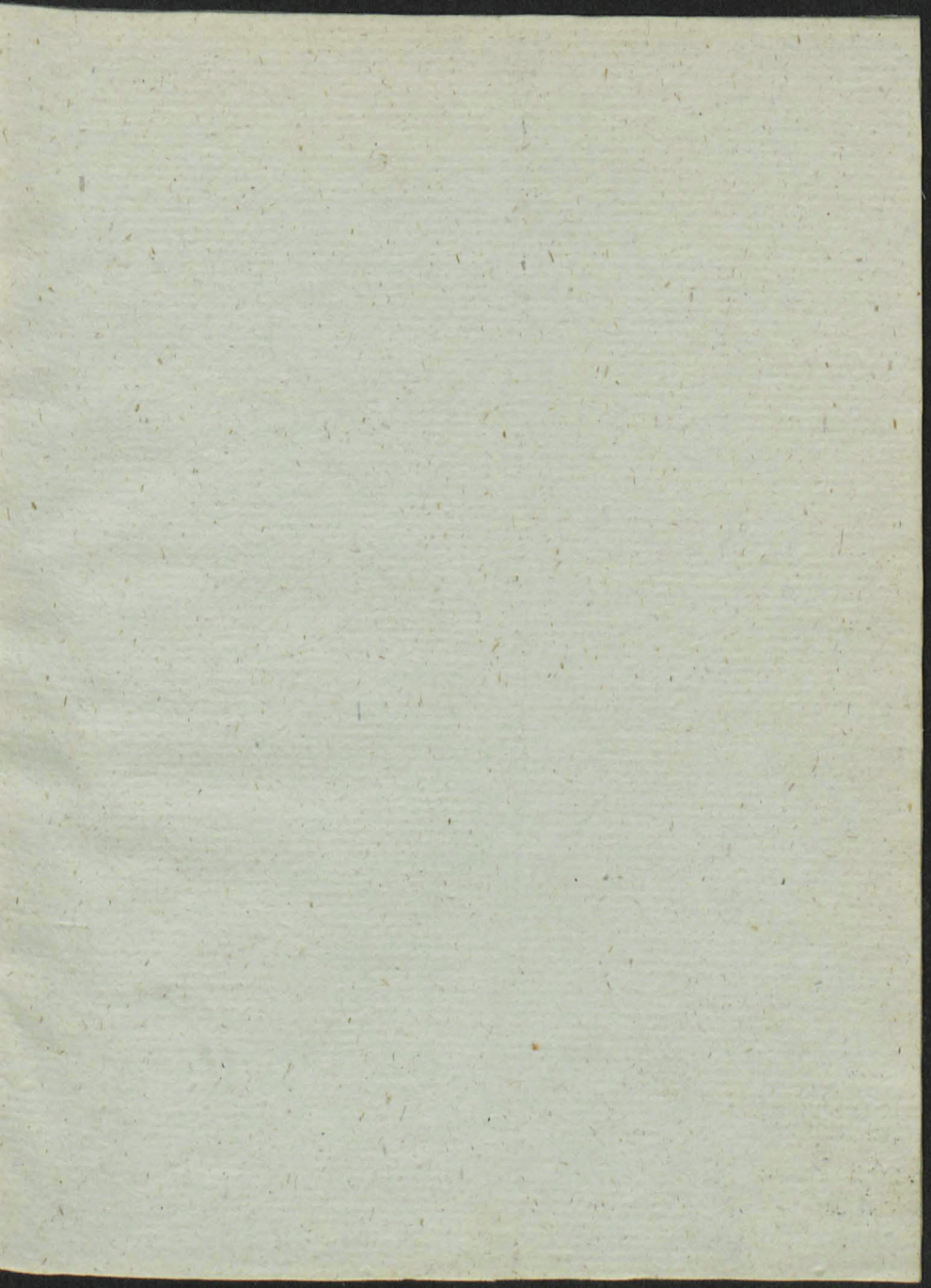
Pod ten czas : gdy siena to zamieszanie zbierálo / ktore Komes
ta trzecia wroziła / że y śmierć Cesarza Chrześcianskiego Ma
thiasa prasagowała.

Tátharowie naród piekni / po śmierci wielkiego Hetmána Za
moyskiego / ktory im prawa pisal / iako ieden Cellerofen / zaraz w
targnuli nie tylko na każdy rok / ale y na każdy miesiąc Podole plun
drowali

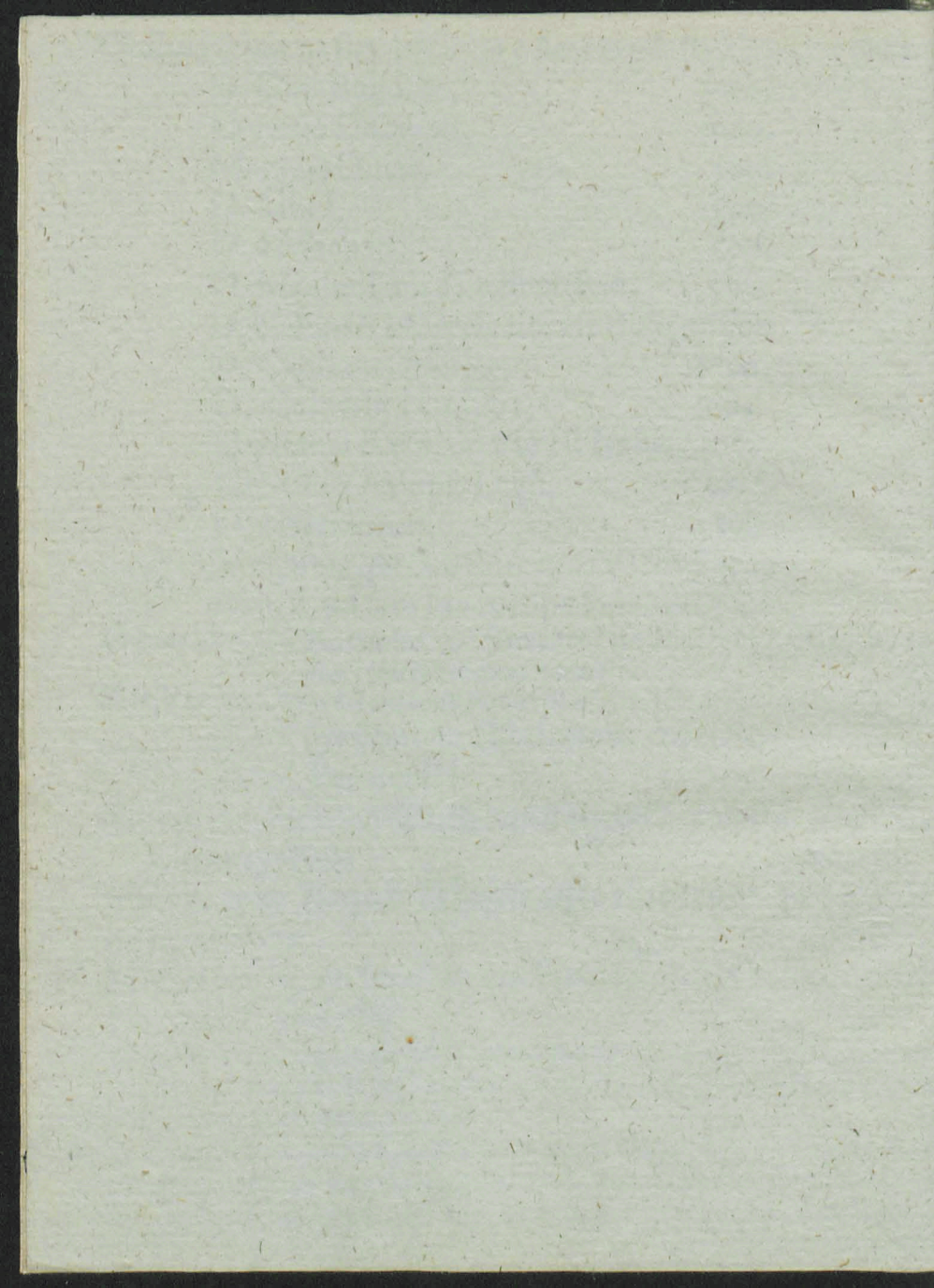
772
16

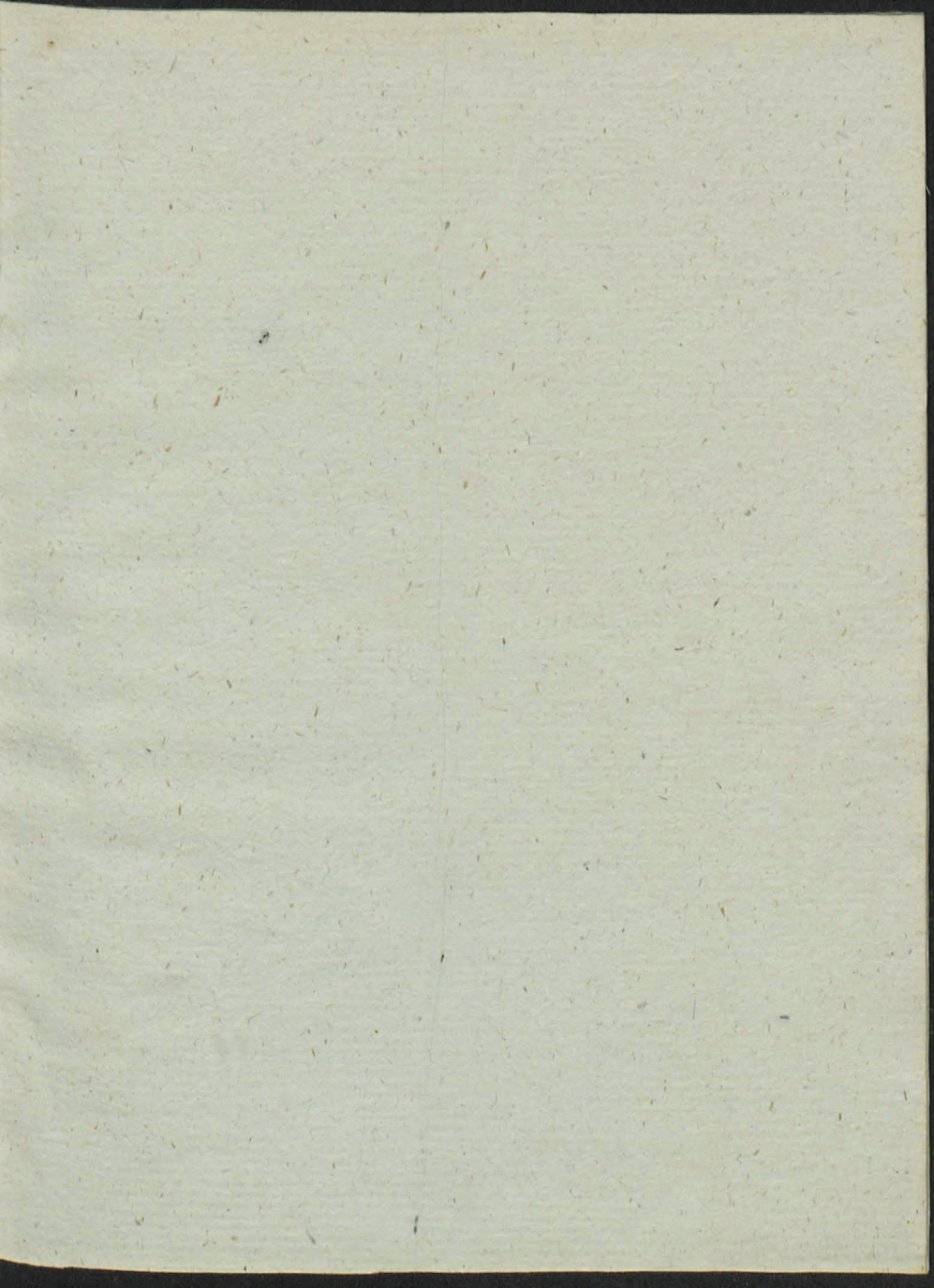

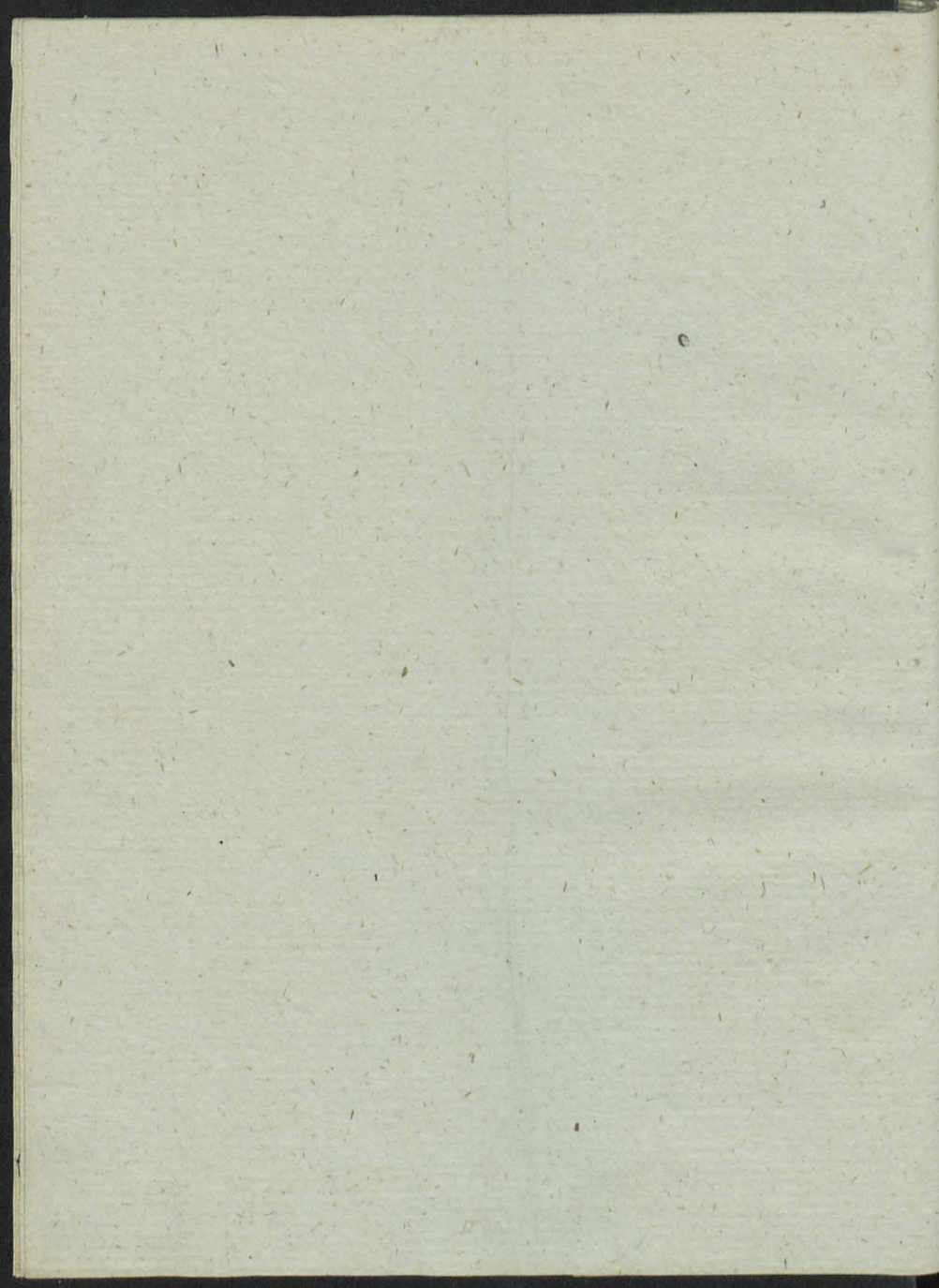

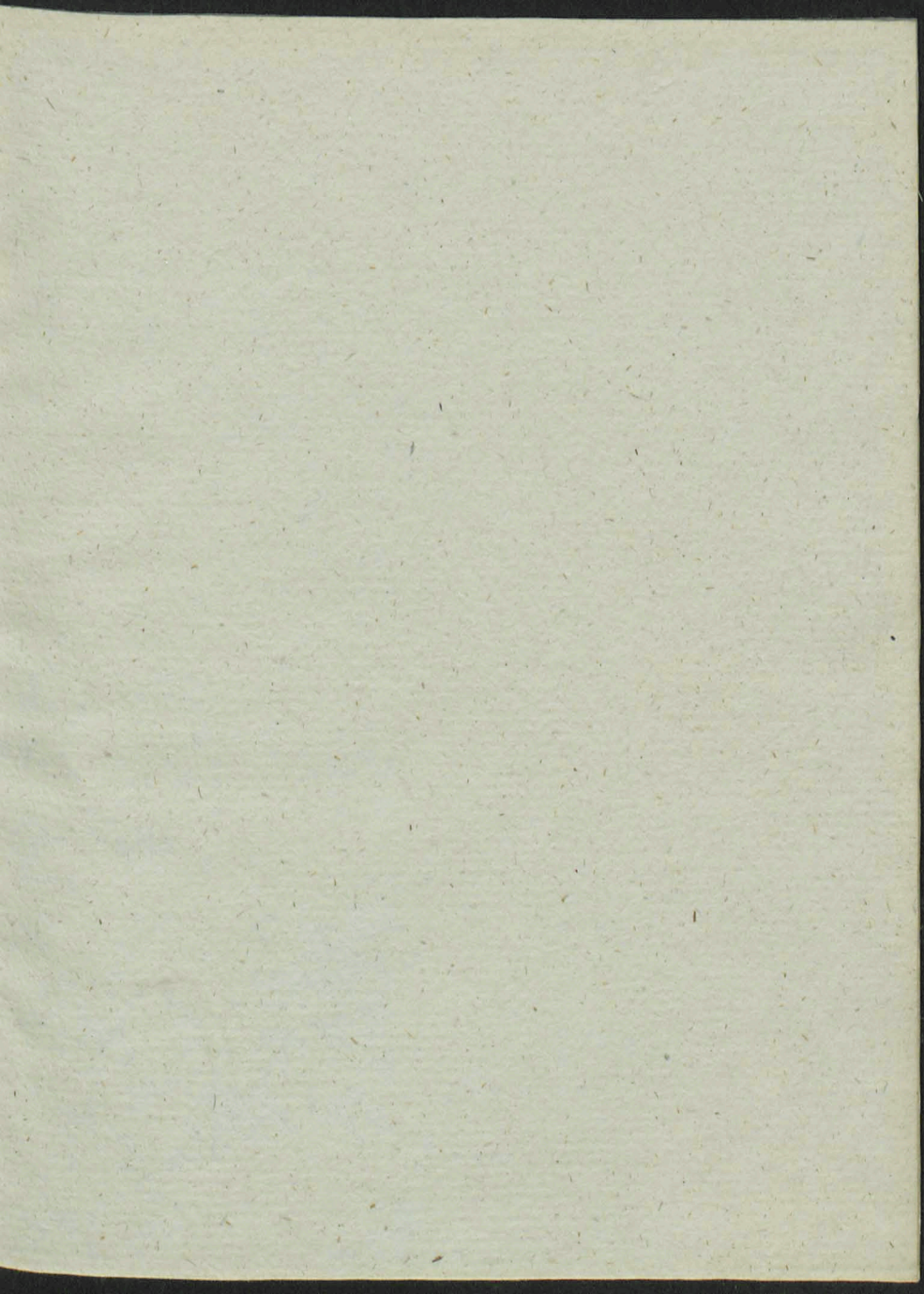

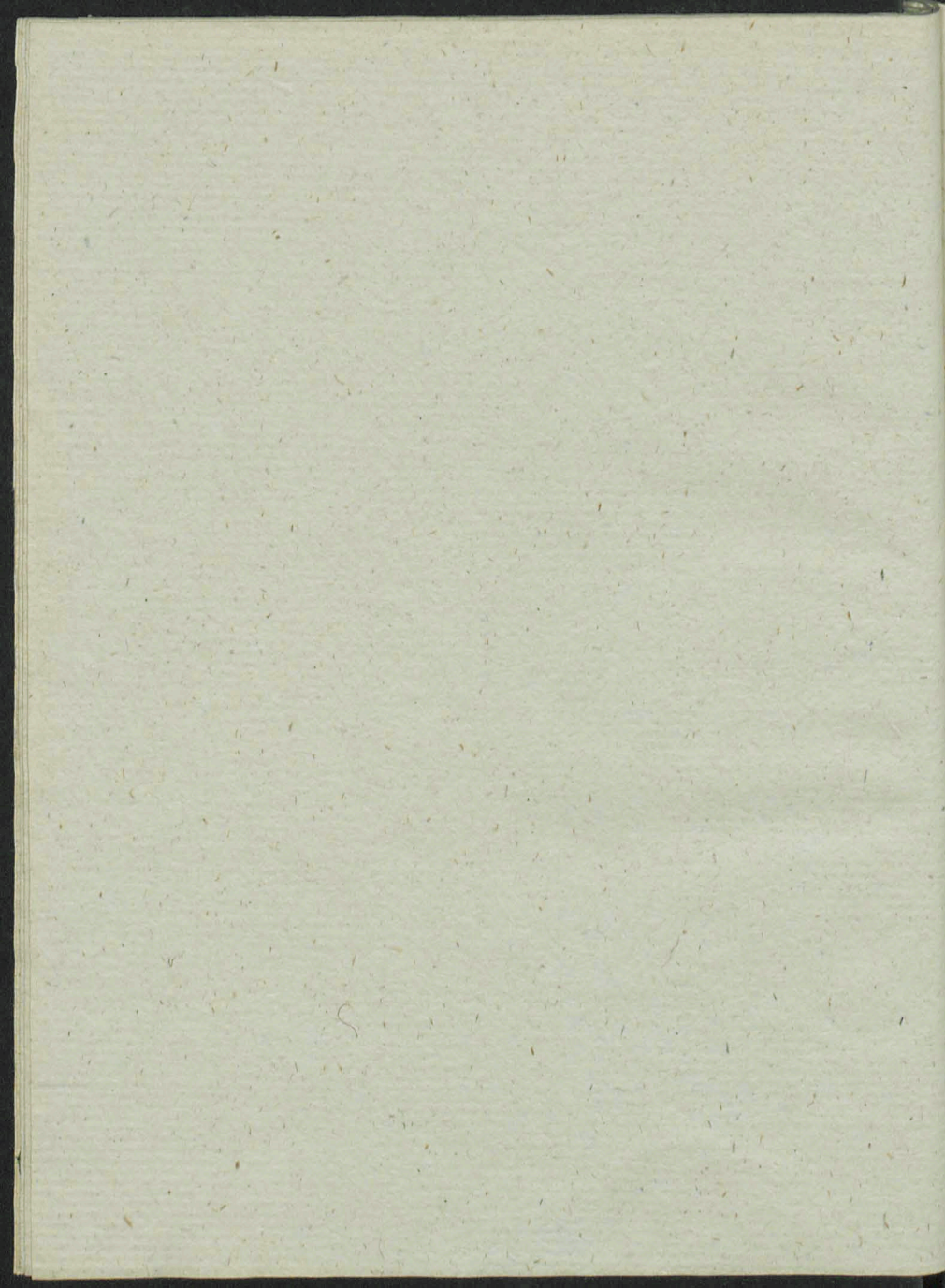

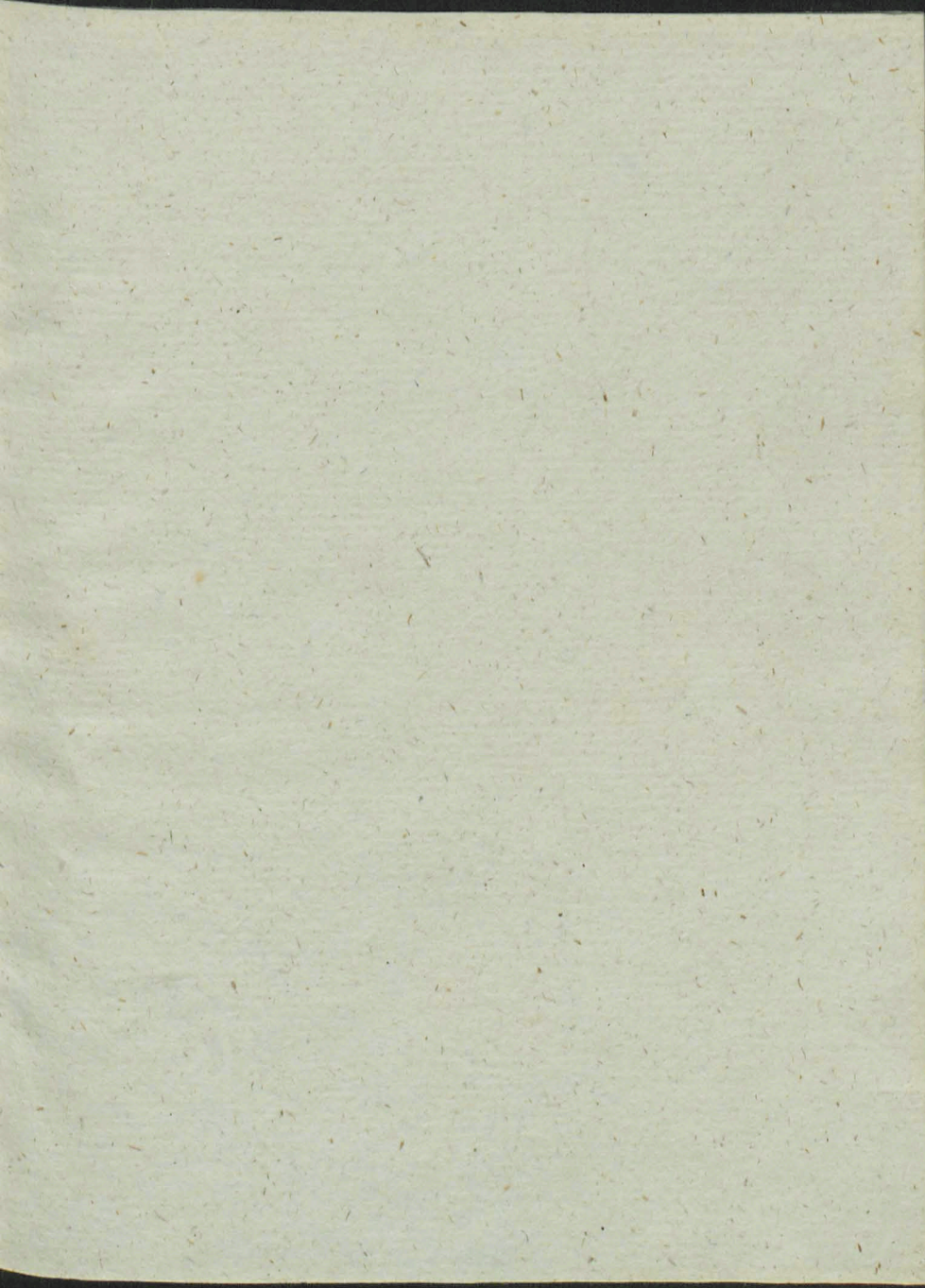

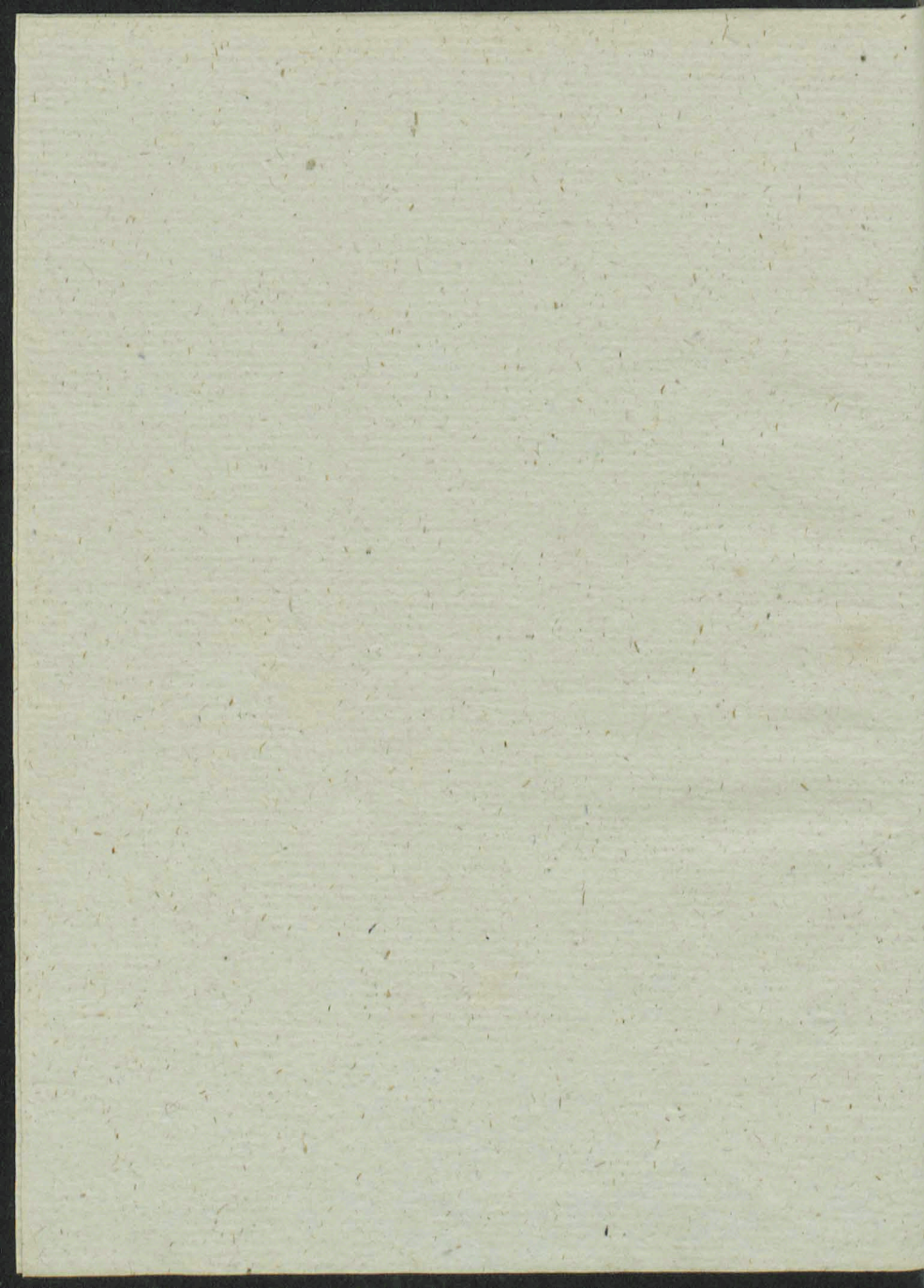

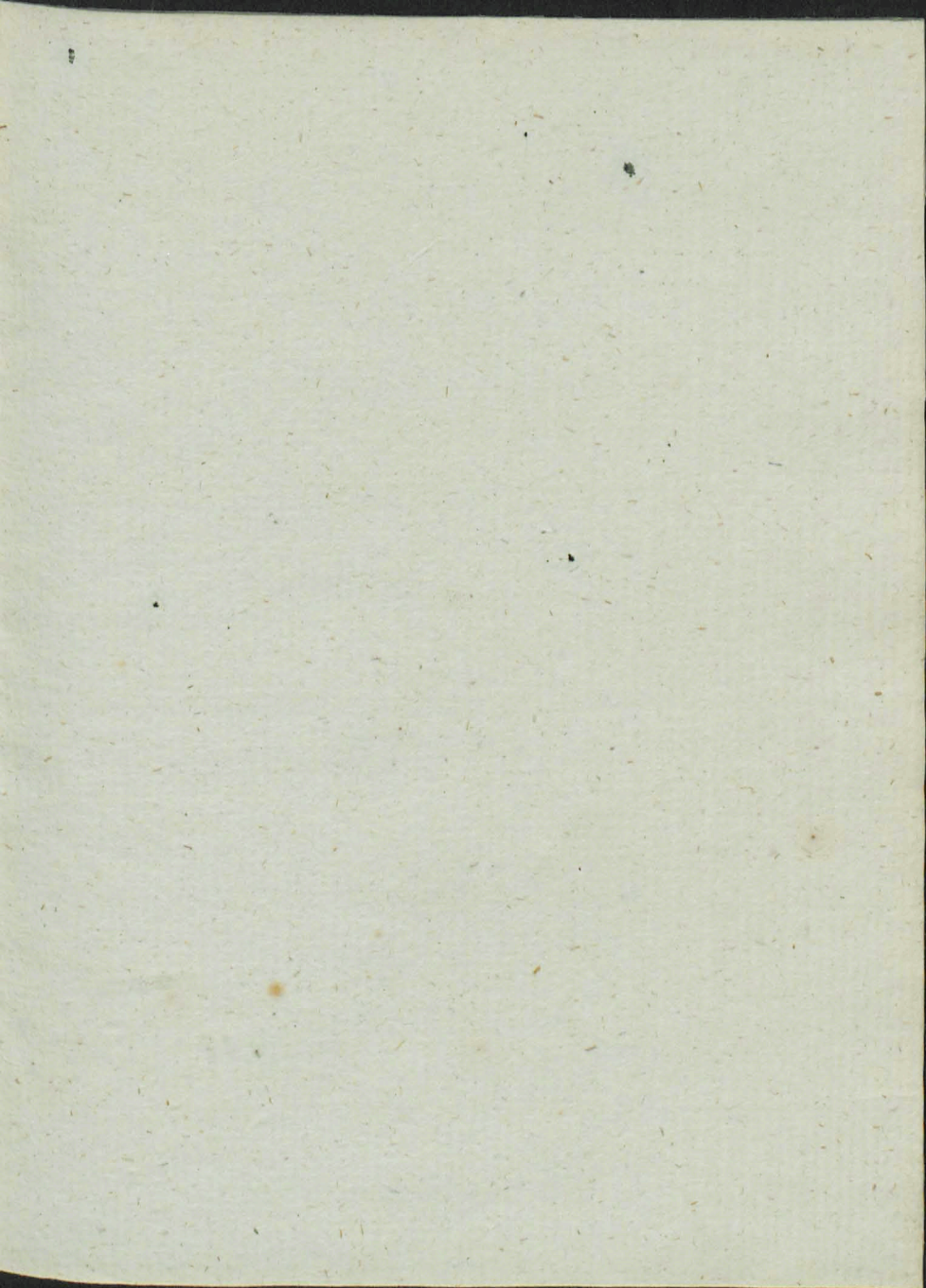

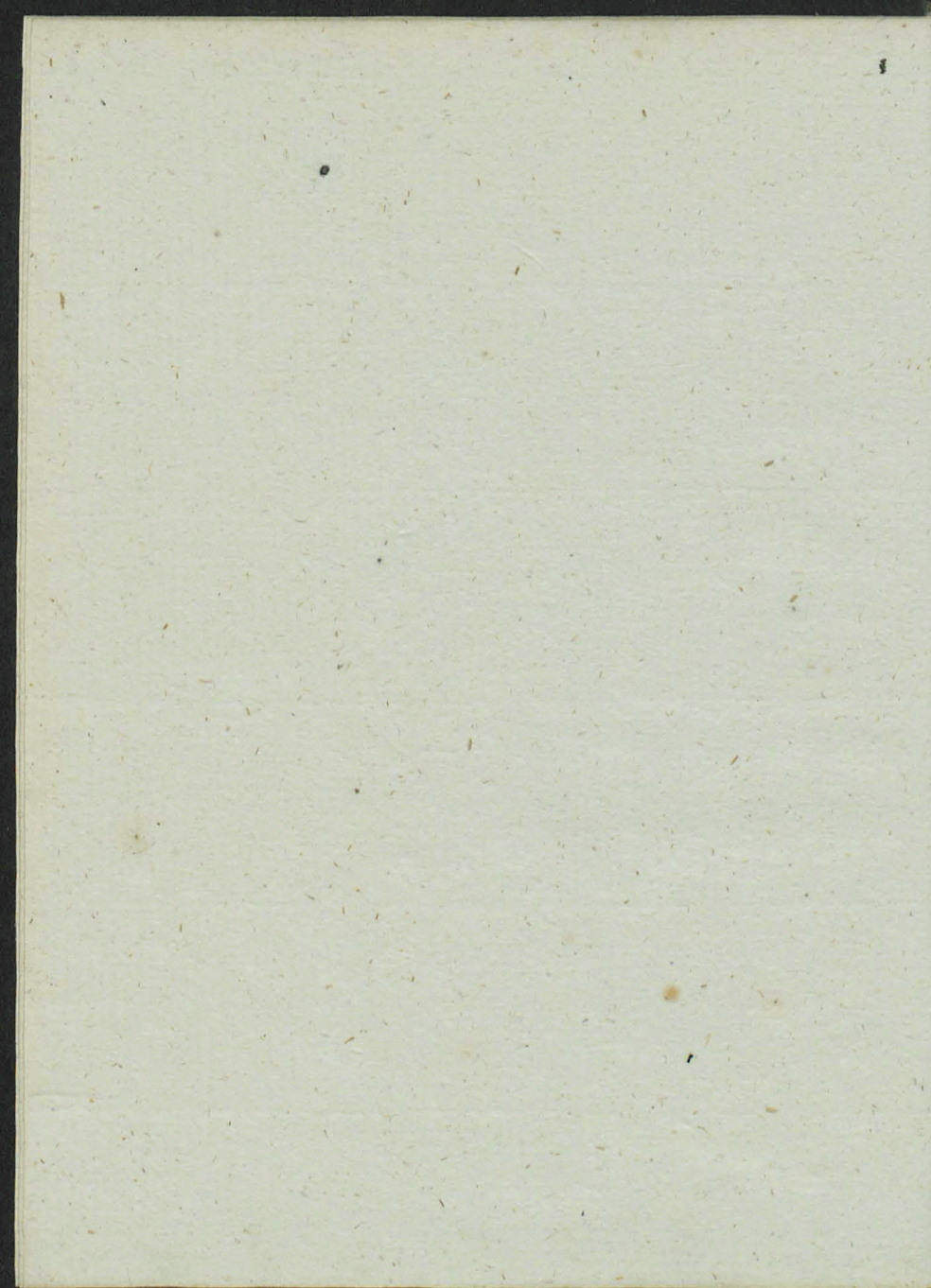

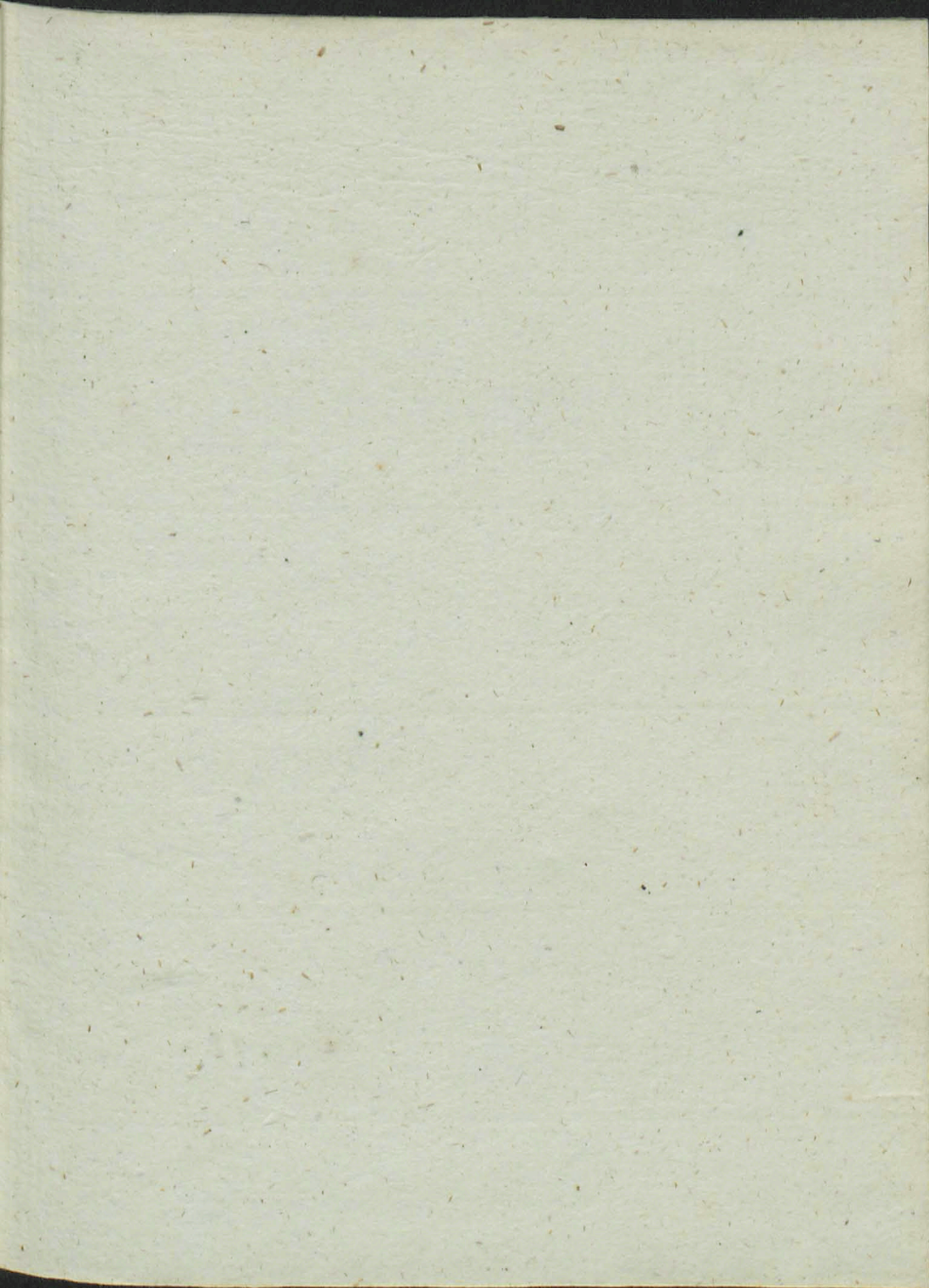

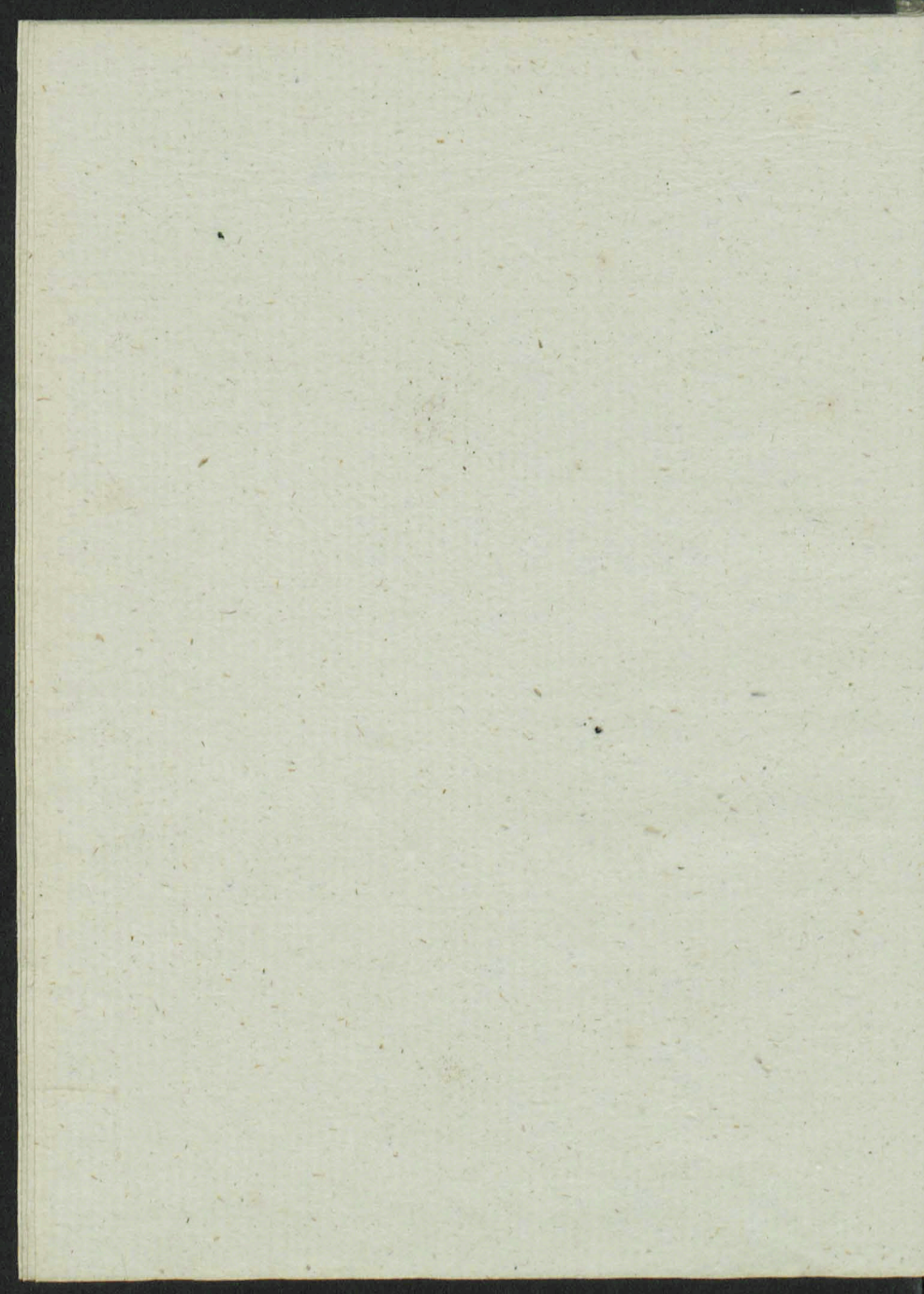

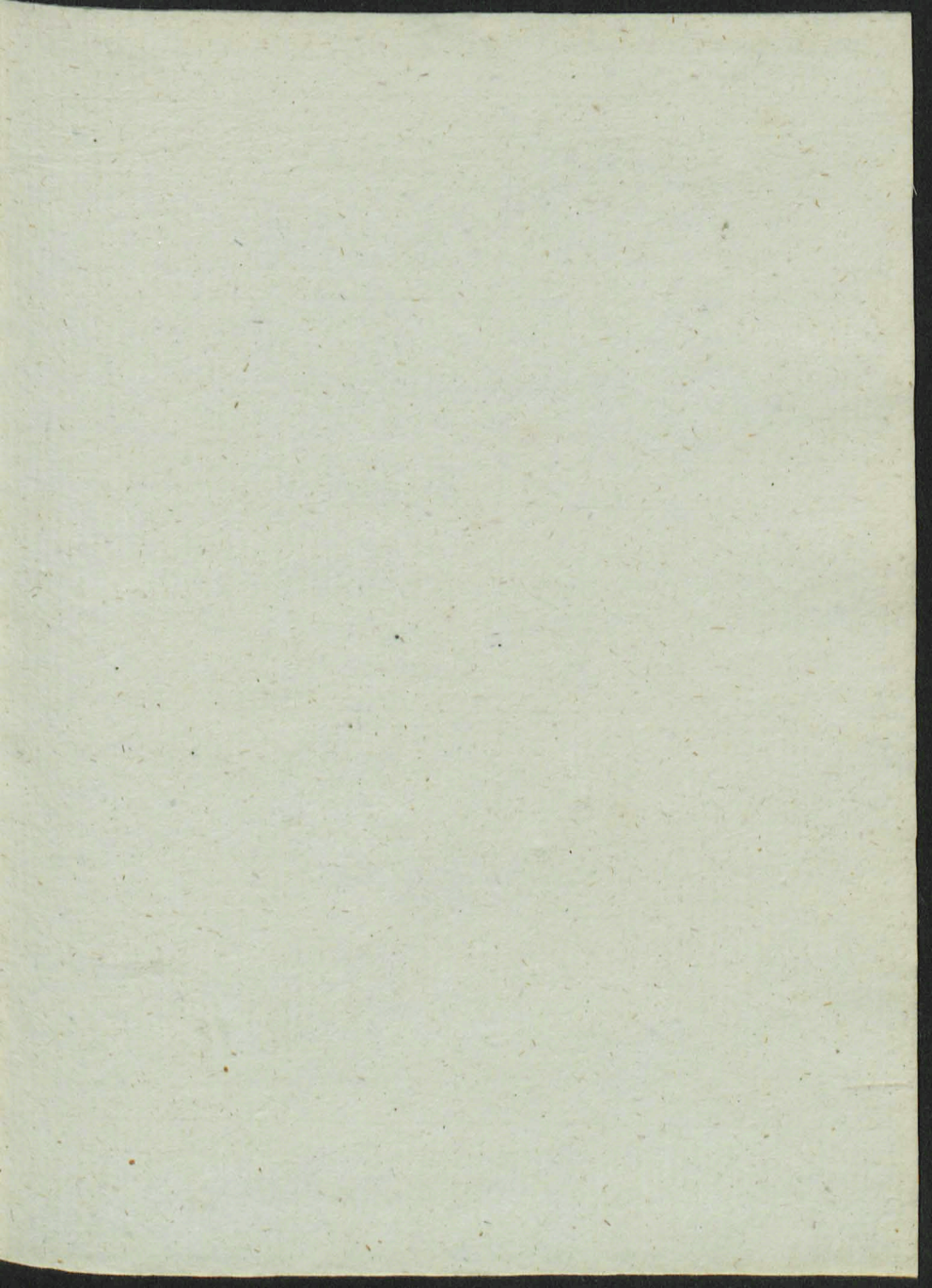

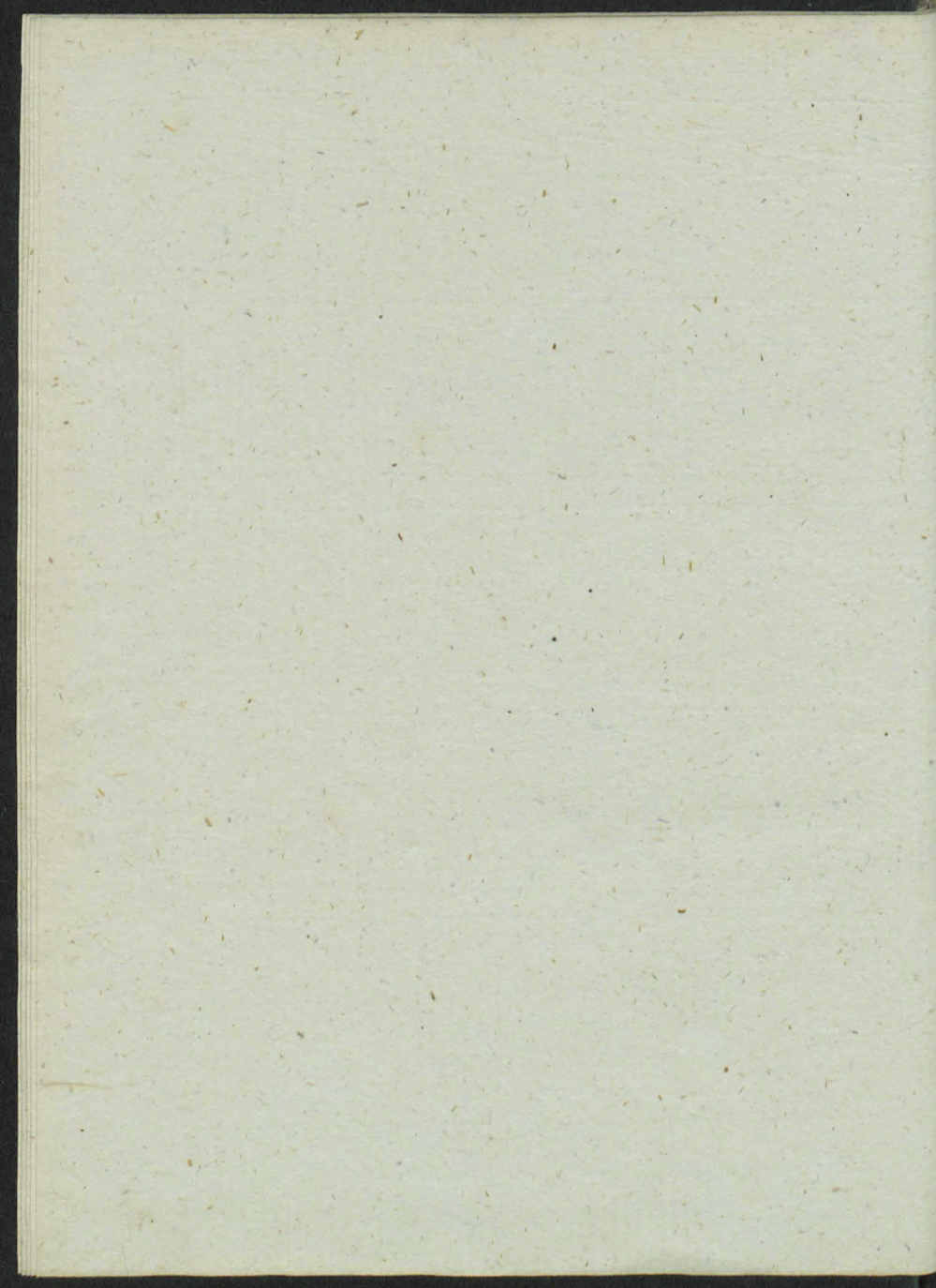

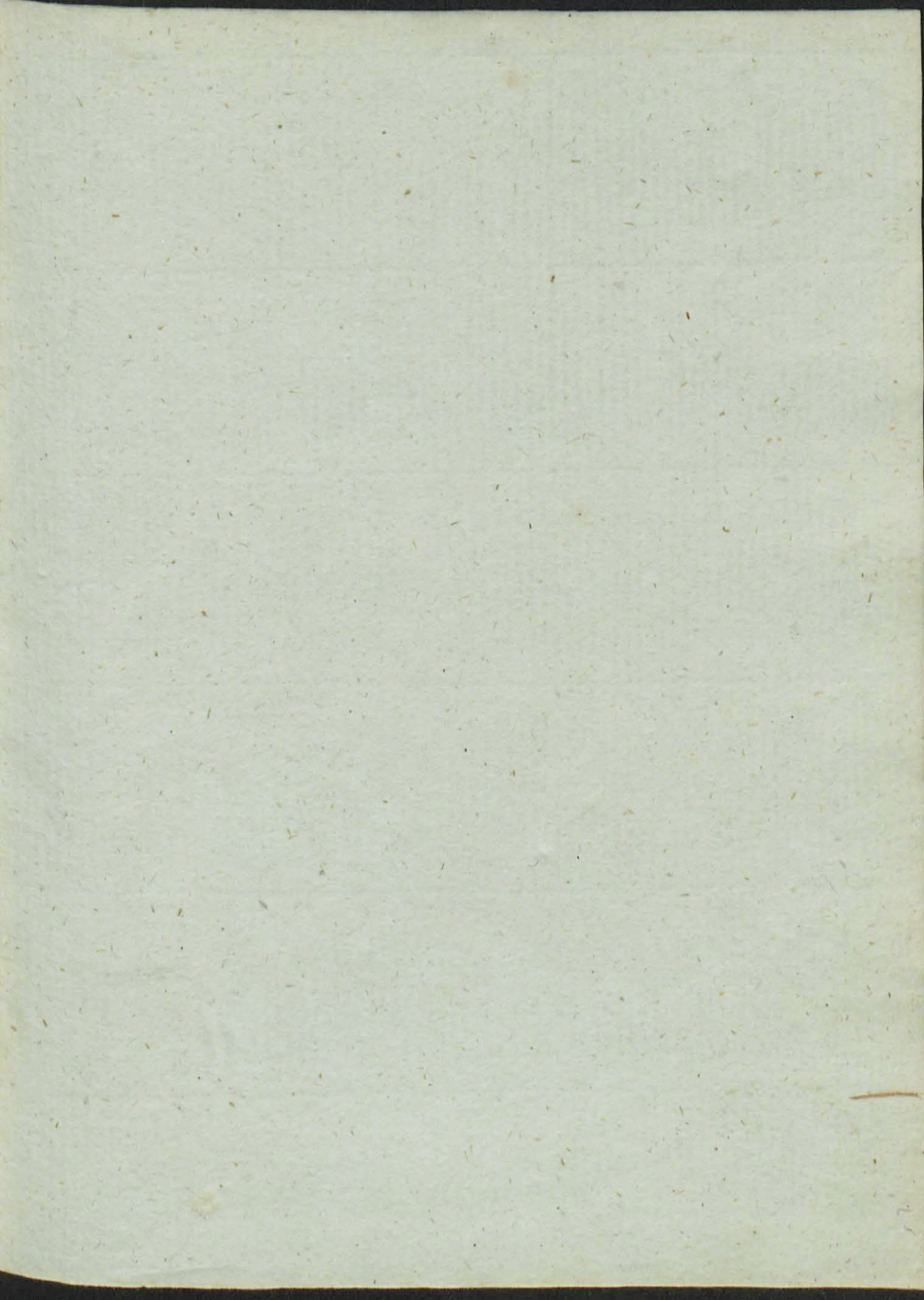

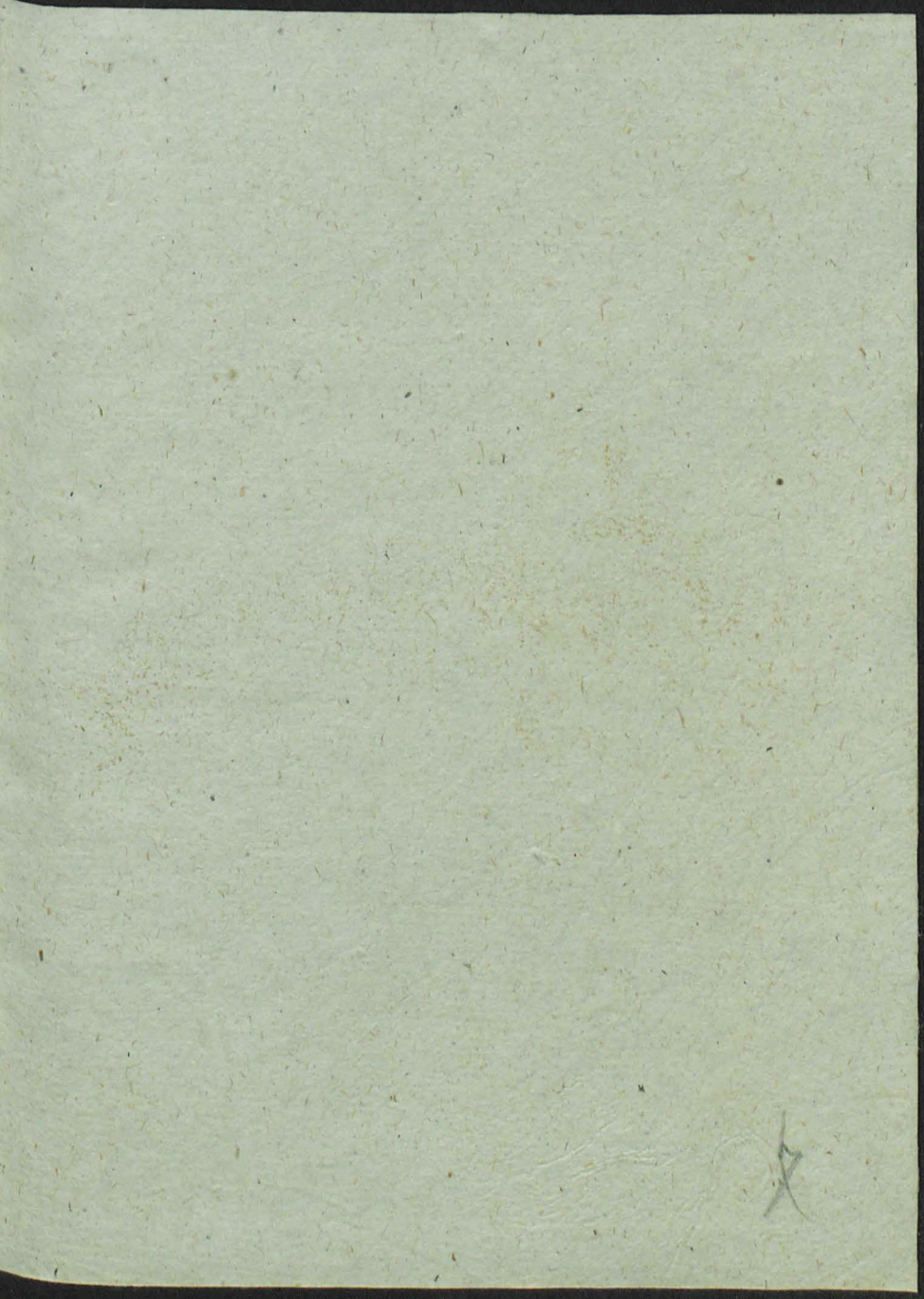

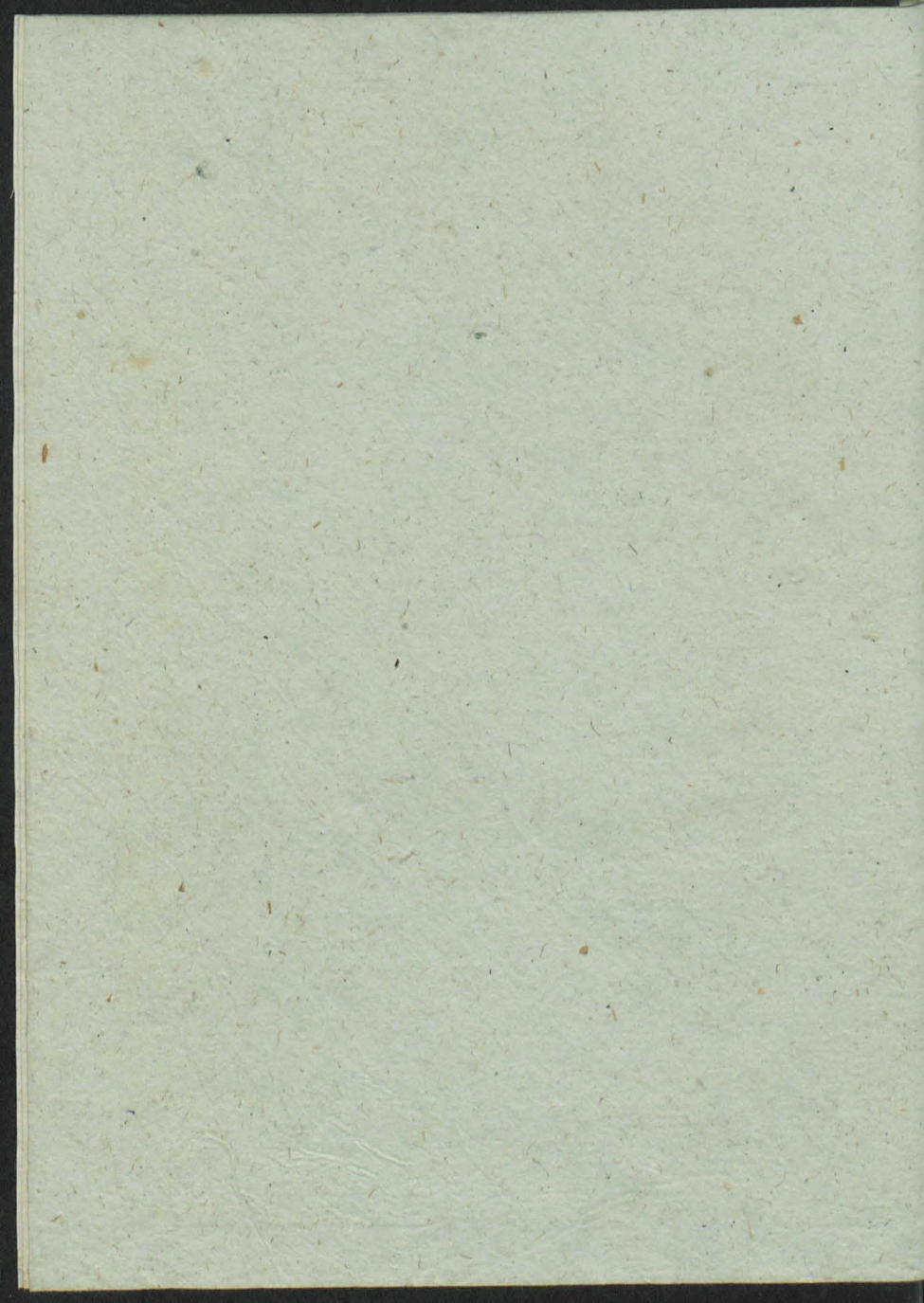

7732

10

